

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 2. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 9. oktober 2020
Tidspunkt: kl. 9.00
Sted: vær. 2-133 og Microsoft Teams

Til stede: Flemming Møller Mortensen (S), næstformand, Lars Aslan Rasmussen (S), Jens Joel (S), Kasper Roug (S), Anne Valentina Berthelsen (SF), Rasmus Nordqvist (SF), Søren Søndergaard (EL) Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Alex Ahrendtsen (DF), Per Larsen (KF) og Peter Seier Christensen (NB)

Beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard, fødevare-, fiskeri- og ligestillingsminister og minister for nordisk samarbejde Mogens Jensen, statsminister Mette Frederiksen samt miljøminister Lea Wermlin.

Desuden deltog: lin.

Den 9. oktober 2020

Jan E. Jørgensen fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Uformel videokonference for EU's beskæftigelses- og socialministre den 13. oktober 2020

EUU alm. del (20) – bilag 2 (kommenteret dagsorden)

Beskæftigelsesministeren forelagde alle punkter til udvalgets orientering.

1. Inddragelse af og støtte til arbejdstagere ved omstruktureringer

– *Udveksling af synspunkter*

Videokonference 13/10-20 – beskæftigelse mv. – bilag 1 (samlenotat side 2)

Beskæftigelsesministeren: Drøftelsen skal ses i lyset af covid-19-krisen, der har skabt usikkerhed for mange lønmodtagere på tværs af de europæiske lande. Det er et vigtigt tema, og jeg er glad for, at det tyske formandskab har sat det på dagsordenen. For mig at se er stærke kollektive aftalesystemer en vigtig del af svaret på mange af de udfordringer, som vi står over for.

I Danmark har vi igennem mange år – under skiftende regeringer – værnet om en arbejdsmarkedsmodel med høj organisering og stærke parter, der forhandler på vegne af deres medlemmer. En af styrkerne ved vores system er, at mange års vedholdende dialog har opbygget en grundlæggende tillid mellem parterne. Dette solide fundament gør det muligt for vores system at reagere hurtigt og resolut i krisetider. Det har vi f.eks. set under covid-19-krisen, hvor regeringen har indgået en stribe trepartsaftaler med arbejdsmarkedets parter. Arbejdsmarkedets

parter har påtaget sig et enormt ansvar til gavn for lønmodtagere, virksomheder og samfundet som helhed.

Jeg vil bl.a. bruge min taletid på videokonferencen til at fortælle om den erfaring. Jeg vil selvfølgelig også understrege, at det som altid er op til de enkelte europæiske lande at bestemme, hvordan de vil organisere deres arbejdsmarkeder. Men det glæder mig alligevel, når andre lande tilkendegiver, at de ønsker at fremme social dialog.

På dette område har Danmark meget at byde på, og nogle af vores løsninger kan tjene til inspiration i andre lande. Derfor har jeg sammen med den svenske minister udarbejdet et såkaldt "non-paper" om, hvordan vi kan fremme den sociale dialog i Europa. Det har jeg tidligere sendt til udvalget.

Når både jeg og den svenske minister synes, at det er vigtigt at arbejde for social dialog netop nu, er det ikke tilfældigt. Det skyldes naturligvis, at vi begge er ganske bekymrede for, hvad Kommissionens kommende initiativ om mindsteløn kommer til at indeholde, og vores non-paper skal netop ses som et alternativ til Kommissionens forslag. Selv om Kommissionen bliver ved med at forsikre os om, at det ikke er hensigten, kan et forslag med det forkerte indhold i sidste ende gøre stor skade på den danske model. Det vil jeg selvfølgelig gøre alt for at undgå. Og det gør det kun endnu mere relevant at slå et slag for social dialog på videokonferencen. Jeg vil som nævnt komme tilbage til spørgsmålet om mindsteløn lidt senere.

2. Lige deltagelse for kvinder og mænd på arbejdsmarkedet

– *Udveksling af synspunkter*

Videokonference 13/10-20 – beskæftigelse mv. – bilag 1 (samlenotat side 4)

Beskæftigelsesministeren: På videokonferencen skal vi desuden drøfte, hvordan medlemslandene kan fremme ligestilling på arbejdsmarkedet. Det er et vigtigt emne, som også optager regeringen. På videokonferencen vil jeg bl.a. fremhæve den nye barselsudligningsordning for selvstændige. Med aftalen får selvstændige ret til en ekstra kompensation, når de holder barselsorlov – ud over barselsdagpenge fra staten. Jeg har store forhåbninger til, at ordningen vil gøre det mere attraktivt for især yngre kvinder at blive iværksættere. Og jeg er glad for at se, at tiltaget er blevet meget positivt modtaget. Behovet for at hjælpe selvstændige er ikke blevet mindre under covid-19-krisen. Samtidig er regeringen godt i gang med arbejdet om at gennemføre orlovsdirektivet – i tæt dialog med arbejdsmarkedets parter. Det er dog endnu for tidligt at sige noget konkret om den endelige model.

Anne Valentina Berthelsen havde bidt mærke i, at forhandlingerne om EU-direktivet om kvoter for kvinder i bestyrelser i det offentlige stod stille. Ville man fra dansk side presse på i Rådet for at få det til at bevæge sig fremad igen?

Beskæftigelsesministeren påpegede, at det emne faldt inden for ligestillingsministerens ressort, men han kunne dog meddele, at man indtil videre afventede Kommissionens udspil. Han ville bringe Anne Valentina Berthelsens spørgsmål videre til ligestillingsministeren.

3. Rådshenstilling om en styrket ungegaranti

– *Punktet er ikke på dagsordenen for den uformelle videokonference den 13. oktober 2020, men ventes vedtaget i skriftlig procedure*

KOM (2020) 0277

Videokonference 13/10-20 – beskæftigelse mv. – bilag 1 (samlenotat side 6)

Beskæftigelsesministeren: På rådsmødet skulle vi have behandlet henstillingen om en styrket ungegaranti. Selv om henstillingen ikke er på dagsordenen til videokonferencen, vil jeg alligevel forelægge sagen for udvalget til orientering. Henstillingen er en opdatering af EU's eksisterende ungegaranti, som blev besluttet i 2013 under finanskrisen. Ligesom dengang oplever vi i dag store udfordringer med ungdomsarbejdsløshed i Europa – denne gang på grund af covid-19-krisen.

Beskæftigelses- og uddannelsespolitik er et nationalt anliggende for medlemslandene. Med ungegarantien sender vi et vigtigt politisk signal om, at alle medlemslande skal prioritere deres nationale ungeindsats og modvirke ungdomsarbejdsløshed. Ifølge henstillingen skal alle unge under 30 år have et godt beskæftigelsestilbud, eller et tilbud om uddannelse, læreplads eller en praktikplads inden for 4 måneder efter endt beskæftigelse eller efter at have forladt en uddannelse.

I Danmark har vi et veletableret system, der afspejler en stærk politisk vilje til at sikre, at der bliver gjort en ordentlig indsats for alle. I den danske beskæftigelsesindsats har vi stort fokus på, at ledige skal modtage effektiv og målrettet støtte, som samtidigt er tilpasset arbejdsmarkedets behov. Derfor er beskæftigelsessystemet gearret til at implementere ungegarantiens fokusområder, herunder fokus på inklusion samt grønne og digitale kompetencer. Det er altså vores vurdering, at vi i Danmark lever op til henstillingen inden for de eksisterende rammer.

For regeringen stopper det naturligvis ikke her. Vi skal hele tiden holde fokus på uddannelse og opkvalificering. Derfor har regeringen bl.a. indgået en trepartsaftale med arbejdsmarkedets parter, der holder hånden under lærlinge, elever og virksomheder ved at udmønte over 5 mia. kr. fra AUB-opsparingen.

Ungdomsarbejdsløshed er et alvorligt problem – både for den enkelte unge og for samfundet som helhed. Regeringen bakker derfor helhjertet op om, at dette område prioriteres, hvorfor vi også støtter ungegarantien. Der tegner sig et klart flertal for forslaget i Rådet. Det er derfor min forventning, at henstillingen vil blive vedtaget på et kommende fysisk rådsmøde i en anden rådsformation.

Anne Valentina Berthelsen ville høre, hvordan man fra dansk side ville sikre sig, at ungegarantien blev bragt i spil som en reel del af det danske arbejdsmarked for unge.

Kim Valentin tolkede teksten, som om regeringen mente, at problemet allerede var løst i Danmark. Selv om man kunne have på fornemmelsen, at dette tiltag var indført af hensyn til de sydeuropæiske lande, hvor ungdomsarbejdsløsheden var langt højere, mente han, det var vigtigt at sende signaler om, at ikke alle problemer var løst i Danmark. Kunne ministeren nævne

dette i Rådet og eventuelt komme ind på et par områder, hvor man ville prioritere ungegarantien?

Beskæftigelsesministeren medgav, at der i Danmark var visse områder, hvor man kunne gøre det bedre, selv om regeringen i vid udstrækning mente, at man allerede levede op til den europæiske ungegaranti. F.eks. skulle der sikres flere lære- og praktikpladser, men i tilfælde af at der ikke var nok, havde man indført et fall back-system med skolepraktik. Spørgsmålet om lære- og praktikpladser havde været en offentlig diskussion i henved 20 år, og i denne krisesituation havde man i samarbejde med arbejdsmarkedets parter frigivet midler fra AUB-opsparringen for at give økonomisk tilskyndelse til virksomheder om at oprette lære- og elevpladser. Det var muligt at få dækket op mod 90 pct. af elevlønnen, hvis man oprettede en plads under covid-19-krisen.

4. Eventuelt

Information fra Kommissionen og formandskabet

Beskæftigelsesministeren: Kommissionen vil desuden benytte videokonferencen til at give en præsentation af den 4. ændring af kræftdirektivet. Det tyske formandskab vil på videokonferencen desuden informere om beslutningen om at fortsætte det nuværende europæiske netværk af offentlige arbejdsformidlinger – PES-netværket – når den nuværende aftale udløber med udgangen af 2020. Der lægges op til, at samarbejdet forlænges til udgangen af 2027. Danmark har støttet forlængelsen.

5. Siden sidst

a) Tidlig orientering om kommende forhandlingsoplæg vedrørende 4. ændring af kræftdirektivet

Beskæftigelsesministeren: Kommissionen vil på rådsmødet kort præsentere den 4. ændring af kræftdirektivet, som netop er fremsat. Det omtales også som kræftdirektivets 4. pakke.

Kræftdirektivet fastsætter EU's grænseværdier for kræftfremkaldende stoffer i arbejdsmiljøet, og pakkerne er med til at holde grænseværdierne opdateret i forhold til ny viden på området. Generelt vil jeg gerne understrege, at det er et arbejde, som regeringen lægger meget stor vægt på. Lige nu er vi dog stadig i gang med at sætte os ind i forslaget til den nye pakke. Vi skal blandt andet have analyseret, hvad forslagene til de nye grænseværdier vil betyde i Danmark, ligesom Kommissionens forslag er sendt i høring hos arbejdsmarkedets parter. På nuværende tidspunkt er tidshorizonten for arbejdet med pakken heller ikke kendt. Jeg vender naturligvis tilbage til udvalget, når vi ved mere. Og udvalget vil også få tilsendt et grund- og nærhedsnotat. Men jeg kan altså allerede nu oplyse, at jeg senere vil forelægge sagen til forhandlingsoplæg.

Rådskonklusioner og det europæiske semester

Beskæftigelsesministeren: Først vil jeg nævne for udvalget, at vi på det aflyste rådsmøde skulle have behandlet tre rådskonklusioner og to sager i tilknytning til det europæiske semester. Disse sager vil i stedet blive godkendt på et kommende fysisk rådsmøde i en anden rådsformation.

Det drejer sig om tre rådskonklusioner om:

- vilkår for sæsonarbejdere under covid-19
- minimumsindkomst-beskyttelse
- trivsel for ældre i den digitale tidsalder.

Det er alle vigtige temaer, og fra dansk side kan vi støtte op om dem alle.

På rådsmødet skulle vi desuden have taget stilling til to sager under det europæiske semester. For det første en opdatering af beskæftigelsesretningslinjerne. For det andet de to årlige rapporter om udviklingen i beskæftigelsen og de sociale forhold i EU. Med revisionen af beskæftigelsesretningslinjerne sættes der bl.a. fokus på behovet for løbende opkvalificering i lyset af den grønne omstilling, den digitale udvikling og covid-19. Regeringen støtter vedtagelsen af beskæftigelsesretningslinjerne og de to rapporter.

RUT-sagen

Beskæftigelsesministeren: Jeg vil i dag også benytte lejligheden til at fortælle jer om den seneste dialog med Kommissionen om Registret for Udenlandske Tjenesteydere – det såkaldte RUT-register. I har tidligere været orienteret om den åbningsskrivelse, der handler om anmeldelsespligten til registret for udenlandske selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte.

Dialogen med Kommissionen har verseret siden 2011 og resulterede i november 2018 i en åbningsskrivelse. Åbningsskrivelsen skyldes, at Kommissionens vurdering er, at anmeldelsespligten for selvstændige går ud over, hvad der kan begrundes efter EU-rettens princip om fri bevægelighed for tjenesteydelser. Det er vigtigt at understrege, at Kommissionen ikke anfægter anmeldelsespligten for udenlandske virksomheder med ansatte, som udgør langt hovedparten af anmeldelserne i RUT.

Den seneste udvikling i dialogen er positiv, fordi Kommissionen nu formelt har anerkendt et kompromisforslag om at målrette anmeldelsespligten for selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte til visse risikobrancher. En risikobranche er en branche, hvor data fra myndighederne viser, at der er en høj forekomst af overtrædelser af dansk lovgivning blandt udenlandske selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte. Kommissionen har samtidig accepteret den foreslåede fremgangsmåde om, at det årligt genvurderes, hvilke brancher der omfattes af anmeldelsespligten for selvstændige uden ansatte. Den vurdering skal Kommissionen inddrages i.

Overvejelserne om en målretning er baseret på EU-Domstolens praksis. Praksis betyder, at anmeldelsespligten kan opretholdes, hvis der er dokumentation for, at udenlandske selvstændige overtræder lovgivningen i en branche. I Danmark er det tal fra Arbejdstilsynet og fra Skattestyrelsen, der danner grundlaget for risikovurderingen af brancherne.

Det er meget vigtigt for regeringen, at der ikke er tvivl om anmeldelsespligten for selvstændige i byggeriet, som udgør langt den største del af de selvstændige i RUT. For deres vedkommende dem står anmeldelsespligten fast. Anmeldelsespligten står også fast for dele af industrien.

Der skal ikke herske tvivl om, at regeringen gerne så flere brancher omfattet af anmeldelsespligten – for der er også risici for overtrædelser i andre brancher. Og her arbejder vi hele tiden på at udvikle de data, som kan lægges frem for Kommissionen.

Regeringen fremsætter til oktober et lovforslag, der skal udmønte kompromisset med Kommissionen. Udmøntningen sker med en ændring af udstationeringsloven, som forventes at træde i kraft pr. 1. januar 2021. Vi regner med, at vi sidst på året kan pege på de brancher, hvor vi mener, at der er grundlag for at fastholde en anmeldelsespligt. Baseret på anmeldelserne i RUT fra tidligere år, vil cirka 85 pct. af de selvstændige i RUT fortsat være omfattet af anmeldelsespligten. Inklusive virksomheder med ansatte vil cirka 95 pct. af de udenlandske tjenesteydere fortsat være omfattet.

Selv om lovforslaget markerer en milepæl i den mangeårige dialog med Kommissionen, forventer jeg bestemt, at vi også fremadrettet kommer til at drøfte grænserne for RUT med Kommissionen. I den sammenhæng er en tæt dialog med Folketingets partier selvfølgelig altafgørende, og jeg ser frem til jeres input og synspunkter på sagen.

Ulla Tørnæs ønskede uddybet, hvilke brancher med selvstændige uden ansatte udgjorde risikobrancher.

Beskæftigelsesministeren præciserede, at det drejede sig om det, man i daglig tale ville kalde arme-og-ben-virksomheder, altså selvstændige der særligt i byggebranchen blev ansat på projekter som konsoliderede forsøg på at omgå dels skatteregler, dels arbejdsmiljøregler. Her var der anmeldelsespligt i RUT-registreret, når man skal arbejde Danmark. Regeringen ville med kompromiset til Kommissionen fastholde denne anmeldelsespligt for risikobrancherne, da det ikke var muligt at opretholde den på et mere generelt plan på arbejdsmarkedet.

Mindsteløn

Beskæftigelsesministeren: Kommissionsformand Von der Leyen bebudede under sin årlige tale om Unionens tilstand den 16. september 2020, at Kommissionen vil fremsætte et lovgivningsmæssigt forslag om mindsteløn. Von der Leyen lagde i talen vægt på, at forslaget skal sikre, at lønmodtagere får adgang til mindsteløn – enten gennem kollektiv overenskomst eller lovfastsat mindsteløn – og at forslaget vil respektere nationale kompetencer og traditioner. Hun udtrykte i den forbindelse også støtte til overenskomstmodellen.

Hvad der ligger i forslaget er endnu uvist, men vi hører, at man arbejder på et direktiv med to søjler – én for lande som Danmark og Sverige med velfungerende overenskomstmodeller og én for lande med lovbestemt mindsteløn. Formålet med direktivet skal efter sigende være at skabe incitamenter til social dialog i EU-landene med en målsætning om overenskomstdækning på 70 pct.

Intet synes dog at være mejslet i sten, og regeringen arbejder hårdt for dansk indflydelse. Jeg har for nylig talt med beskæftigelseskommissær Nicolas Schmit, og han har igen forsikret mig om, at lande som Danmark ikke vil blive forpligtet til at indføre mindsteløn, og at man vil imødekomme danske bekymringer. Jeg har også drøftet sagen med flere ministerkollegaer i andre lande, og mine embedsmænd har talt med Kommissionen på flere niveauer.

Selv om Kommissionen har givet os garantier, er jeg stadig ikke beroliget, og kampen for indflydelse fortsætter. Djævelen ligger som bekendt i detaljen. Jeg vil derfor endnu engang understrege, at vi kommer til at se meget grundigt på detaljerne i det forslag, som Kommissionen lægger frem – også med henblik på hjemmelsgrundlaget og EU-Domstolens eventuelle rolle med at fortolke på et kommende direktiv. Vi regner med, at et egentligt forslag vil blive fremsat inden udgangen af året – det, vi hører, er den 28. oktober 2020. Jeg vil som tidligere lovet indkalde jer til en ny teknisk gennemgang, når det er fremsat.

Jan E. Jørgensen savnede regeringens anerkendelse af, at EU tog hensyn til og ikke havde intentioner om at ændre på den danske model. Selvfølgelig skulle man være nede i detaljerne

med forslaget, så Danmark ikke led skade, men han forstod ikke formålet med det skræmmebillede, regeringen talte op om, at der snart ville blive indført lovbestemte minimumslønninger i Danmark.

Beskæftigelsesministeren understregede, at det ikke var regeringens hensigt at tale et skræmmebillede op, men blot at forholde sig nøgternt til et kommende direktiv, der åbenlyst udfordrede hjemmelgrundlaget, da der i traktaten ikke var hjemmel til at indføre lovbestemt mindsteløn. Ministeren var udmærket klar over, at Kommissionen lyttede til Danmark. Fra Kommissionens side så man faktisk gerne, at Danmark og Sverige var positive over for forslaget, og ministeren anerkendte dets politiske intention om at bekæmpe uligheden i Europa, der er blevet for stor. Siden finanskrisen var der sket en afkobling af, hvem der nød godt af den vækst og produktivitetsudvikling, der var blevet skabt. Det havde ikke givet udslag i form af mere generelle lønstigninger, og i nogle brancher havde der været et decideret ræs mod bunden, hvad angik lønninger og arbejdsvilkår. Regeringens bekymring bestod i – særligt her året efter 120-årsjubilæet for Septemberforliget – at forslaget utilsigtet kunne komme til at have for store konsekvenser for de arbejdsmarkedsmodeller, som rent faktisk havde formålet at sikre, at samfundsvæksten også gavned i form af lønstigninger og bedre arbejdsvilkår.

Det nemmeste ville være at undtage enkelte lande, men ministeren var ikke sikker på, at det ville kunne lade sig gøre. Desuden ville det være vanskeligt for Kommissionen at blive enige om endside at overtale Europa-Parlamentet efterfølgende. Men selv om der blev udstedt et direktiv, som undtog lande med en overenskomstdækningsgrad på 70 pct. eller derover, ville der nok i kølvandet komme en diskussion om de enkelte sektorer med en overenskomstdækningsgrad på under 70 pct., i Danmark f.eks. hotel- og restaurationsbranchen. Betød det, at man for de sektorer ville være nødt til at lave tillægslovgivning om mindstelønnen? I nogle lande så man en tendens til at lovgivning om mindsteløn i praksis resulterede i et lønloft frem for en lønbund, hvilket var et eksempel på en utilsigtet konsekvens ved dette, som regeringen var bekymret for. En måde for Kommissionen at undgå bekymringen fra Danmark og Sverige kunne være, at vedtage forslaget som en rådshenstilling eller integrere det i det europæiske semester frem for at udstede et direktiv.

Kim Valentin mente at vide, at udsendelsen af Kommissionens forslag var udskudt til december, fordi det stadig indeholdt kontroversielle elementer. Hvad var regeringens position her? Og var minimumslønninger virkelig løsningen, når det gjaldt om at undgå dannelsen af et proletariat, eller kunne det måske løses ved at sørge for uddannelse og efteruddannelse, som man havde været rigtig god til i Danmark? Hvor meget ville regeringen lægge vægt på det?

Jan E. Jørgensen vurderede ministerens anden tale om minimumslønninger som bedre end den første, da ministeren nu havde anerkendt, at der var et problem, og at EU gjorde noget ved det. Som Kim Valentin var inde på, var det ikke nok med minimumslønninger, der blev også drøftet andre tiltag. Men Jan E. Jørgensen havde ikke forstået kommissærens udtalelser sådan, at reglerne ikke ville gælde i Danmark, bortset fra inden for de brancher, hvor overenskomstdækningsgraden var under 70 pct.

Beskæftigelsesministeren fandt Kim Valentins spørgsmål relevant, da regeringens grundlæggende holdning var, at der ikke burde lovgives om, hvad mindstelønnen skulle være. Erfaringen fra Danmark var, at det bedste resultat kom ved, at man organiserede sig, forhandlede som ligeværdige parter og bestemte værdien af arbejdet, herunder værdien af produktivitetsudviklingen i en given branche eller virksomhed. Set med regeringens og med socialdemokratiske øjne havde der ikke været nogen gevinst for hverken lønmodtagerne eller for organisationen på arbejdsmarkedet ved, at man i andre lande var gået væk fra kollektive overenskomstmodeller og over til modeller, der i højere grad er mindstelønsbaserede. Det var derfor, at den danske og den svenske regering var gået sammen om at levere en række forslag til Kommissionen om, hvad man i stedet kunne gøre for at fremme højere lønninger og bedre arbejdsvilkår i Europa. Dette drejede sig eksempelvis om at udbrede den kollektive overenskomstdækning. Desuden at arbejde hårdere for at indføre fælleseuropæiske regler om at begrænse og forhindre social dumping, f.eks. med en såkaldt sortliste over selskaber, der begår social dumping, som så ikke ville kunne byde ind på offentlige udbud i Europa.

Ministeren var glad for, at han og Jan E. Jørgensen delte ambitionen om, at lønningerne i højere grad skulle følge landenes vækst og produktivitetsudvikling. Regeringen ønskede at gøre noget ved uligheden, men var grundlæggende bekymret for, at det kunne ende med at have en negativ indvirkning på den danske arbejdsmarkedsmodel, for selv om tiltagene ikke indledningsvist måtte omfatte Danmark, kunne det alligevel ske via bl.a. domstolsafgørelser og dynamiske fortolkninger. Derfor måtte regeringen afvente direktivet i tekstform for at se, hvad der gjorde sig gældende, selv om det var rart at høre kommissæren sige, at det ikke ville påvirke Danmark.

Med hensyn til de sektorer, hvor overenskomstdækningsgraden var under 70 pct., mente regeringen, at det i højere grad var i tråd med den danske model på at udbrede en god overenskomstdækning frem for at lovgive om mindstelønninger.

Kim Valentin bad ministeren uddybe regeringens holdning til effekten af ekstrauddannelse og efteruddannelse. Da nogle fag hurtigt blev forældet, var det nødvendigt at tage ansvar for sit eget liv ved at videreuddanne sig. Ministeren havde gjort det klart, at dette er et spørgsmål om løn, men det handler også om at kvalificere sig til lønnen, så man ikke senere havner i en situation, hvor man ikke længere kan leve det liv, man gerne vil. I stedet for at staten tager ansvar for de enkeltes liv, skal der sørges for at opbygge strukturer, hvori den enkelte har mulighed for selv at tage ansvaret.

Beskæftigelsesministeren gav Kim Valentin ret i, at samfundet er forpligtet til at skabe rammer for, at den enkelte kan opkvalificere sig til bedre løn og større jobtryghed. Et stadig større problem i den vestlige verden var, at de nye job, der blev skabt, efterlod et overskud af ufaglærte, som der ikke var plads til på arbejdsmarkedet, samtidig med at der tilsvarende manglede faglærte til at besætte stillingerne. Derfor havde regeringen sammen med en række partier udvidet rammerne for, hvad man var villig til at gøre for at tilskynde folk til at opkvalificere sig.

I Danmark var der to store grunde til, at ufaglærte ikke lod sig opkvalificere. Den første var dårlige erfaringer fra skolegangen. Den anden var, at mange af de ufaglærte i dag besad stillinger

med fuldtidsløn og havde baseret hele deres økonomi på dem og derfor manglede incitament til at uddanne sig. Til dem, der havde mistet job som ufaglærte i løbet af covid-19-krisen, tilbød man nu 110 pct. dagpengesats for at uddanne sig inden for et af de områder, hvor der var underskud af faglærte. Et andet problem var, at der over de sidste 10-15 år i en lang række europæiske lande inklusive Danmark var en tendens til, at billig, uorganiseret arbejdskraft fra udlandet pressede lønningerne i de brancher, hvor man ellers gennem mange år havde forhandlet sig frem til ordentlige lønninger og gode arbejdsvilkår, og hvor folk var kvalificerede til deres job. Det var et problem, som regeringen i mange sammenhænge og ved hjælp af forskellige tiltag forsøgte at forhindre og begrænse. Desuden var det også en del af forklaringen på, at lønningerne i nogle brancher ikke fulgte væksten og produktivitetsudviklingen.

FO Punkt 2. Rådsmøde nr. 3776 (landbrug og fiskeri) den 19.-20. oktober 2020

EUU alm. del (20) – bilag 2 (kommenteret dagsorden)

FO 1. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2021 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen

– Vedtagelse

KOM (2020) 0436

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 3)

KOM (2020) 0436 – bilag 2 (henvendelse af 6/10-2020 fra Our Fish)

Fødevareministeren: Kommissionens forslag lægger op til en reduktion på 5 ud af 10 kvoter. Og den korte version er jo, at det ikke ser alt for lyst ud i Østersøen. For 2021 har Kommissionen valgt en forsigtig tilgang, der for visse bestande som f.eks. vesttorsk foreslår lavere kvoter, end der gives mulighed inden for rammerne af den biologiske rådgivning og den flerårige forvaltningsplan. For andre bestande som eksempelvis vestsild, hvor den biologiske rådgivning anbefaler ingen fangst, har Kommissionen foreslået meget begrænsede kvoter, så andet fiskeri kan fortsætte. Langt hen ad vejen kan jeg støtte Kommissionens forslag.

For vesttorsk har Kommissionen foreslået en reduktion på 11 pct. med udgangspunkt i den laveste værdi i intervallet af den biologiske rådgivning. Dertil kommer, at Kommissionen foreslår at videreføre de restriktioner, som vi har i dag for det rekreative fiskeri med et loft på 5 styk torsk per dag, dog kun to styk i februar og marts.

Endelig foreslår Kommissionen at opretholde de nuværende lukkeperioder bortset fra område 24 i den vestlige Østersø, hvor der er væsentlige danske interesser. Her foreslår man at udvide lukkeperioden med to måneder. Mit udgangspunkt vil være, at man inden for den biologiske rådgivning og den flerårige plan godt kan fastsætte en højere kvote, der også indebærer en vis forøgelse af kvoten i forhold til Kommissionens forslag. Regeringen er klar til at acceptere en fortsættelse af de nuværende restriktioner for det rekreative fiskeri og at videreføre de nuværende lukkeperioder. Vi mener dog ikke, at den biologiske merværdi ved en udvidelse af lukkeperioden i område 24 står mål med de socioøkonomiske konsekvenser. Dertil kommer, at rådgivningen ikke forudsætter supplerende lukkeperioder. Derfor vil vi foreslå at fastholde de nuværende lukkeperioder.

Situationen for vestsild er fortsat alvorlig. Det Internationale Havundersøgelsesråd, ICES, har rådgivet om ingen fangst ud fra en MSY-tilgang. ICES rådgiver ikke i henhold til EU's flerårige plan, da den ikke er godkendt af Norge, som har andel af bestanden i Skagerrak og Kattegat. Kommissionen har til gengæld med udgangspunkt i den flerårige forvaltningsplan valgt at foreslå en mindre kvote for at tage hensyn til, at andre fiskerier kan fortsætte, men det er altså et kvoteforslag, der holder sig inden for den flerårige forvaltningsplan. Det er en vanskelig situation, ikke mindst fordi bestanden deles mellem Kattegat og Skagerrak. Men med de usikkerheder der er, synes jeg, at Kommissionens forslag ser rimeligt ud. Det kan regeringen støtte.

Endelig vil jeg blot understrege, at forhandlingerne ser meget vanskelige ud. Og det er jo også derfor, at det er væsentligt med en samlet plan for fremtidens fiskeri i Østersøen, sådan som vi for tiden arbejder på.

FO Det indstilles, at man fra dansk side tilslutter sig forslaget til fiskerimuligheder for 2021 eller et kompromisforslag, der kan opnås enighed om, idet man:

- arbejder for, at kvoterne for 2021 som udgangspunkt fastsættes i overensstemmelse med det generelle princip om, at fiskerimulighederne fastsættes på grundlag af forvaltningsplaner, den videnskabelige rådgivning og målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY);
- lægger vægt på, at der findes en tilfredsstillende samlet løsning for torsk i Østersøen, der indebærer en stigning i TAC for torsk for 2021 for det vestlige forvaltningsområde i forhold til Kommissionens forslag og i forhold til TAC for 2020 inden for rammerne af den videnskabelige rådgivning og den flerårige forvaltningsplan;
- lægger stor vægt på en fastholdelse af de nuværende lukkeperioder for fiskeri efter torsk i både den vestlige, herunder område 24, og den østlige Østersø;
- lægger vægt på en videreførelse af de gældende restriktioner for det rekreative fiskeri efter torsk;
- lægger vægt på tilstrækkelige bifangster af torsk til at fortsætte andre fiskerier i østlig Østersø;
- arbejder for en højere TAC for brisling end foreslået af Kommissionen inden for rammerne af den videnskabelige rådgivning i henhold til den flerårige forvaltningsplan;
- støtter Kommissionens forslag til TAC for vestlig sild; og
- arbejder for, at der snarest muligt fastsættes EU-TAC for sperling i Nordsøen og Skagerrak under hensyntagen til den videnskabelige rådgivning.

Erling Bonnesen undrede sig over, at der blev lagt op til lavere kvoter, end den biologiske rådgivning lagde op til. Når man forhørte sig hos lokale fiskere, gav de udtryk for, at der var masser af fisk. Problemet bestod i, at sælerne spiste flere fisk, end fiskerne havde ret til at fange. Dette var stærk opfordring og appel til at få endnu mere fokus på regulering af sælerne, og selv om Erling Bonnesen anerkendte arbejdet hidtil i forbindelse med den samlede plan for Østersøen, opfordrede han til at få speedet processen op.

Tidligere havde man i lignende situationer givet støtte til lokale fiskere. Var ministeren parat til at sende nogle signaler ud om at lave en støttepulje her og nu?

Rasmus Nordqvist understregede, at der var behov for en ny og bæredygtig tilgang til forvaltningen af de danske have. Regeringens holdning var business as usual og afspejlede ikke det nye flertal. Ministeren måtte gerne sætte nogle flere ord på 3 ting: 1) at kvoten for vestsild var lavere end det anbefalede, 2) om regeringens forhåbninger om en samlet løsning på problemerne vedrørende torskebestand betød et ønske om større kvoter, og 3) at der lagdes op til en forlængelse af lukkeperioden, mens regeringen mente, det ville være bedre med en forkortelse.

Kim Valentin var bedrøvet over, hvad han læste. Man risikerede helt at lukke fiskeriet i Østersøen, hvilket ville gå ud over flere små samfund, hvor følgeindustrierne udgjorde mange ar-

bejdspladser. Fiskerne skulle selvfølgelig også medvirke til, at der stadig ville være fisk i fremtiden, men de lokale fiskere var ikke alene om ansvaret for de lave bestande, og Kim Valentin kendte ikke nogen fiskere, der ikke var interesseret i at bevare dem. Han anerkendte ministerens arbejde på dette område, og at det var en svær opgave. Venstre ville gerne give mandat til det videre arbejde. Dog var det en afgørende forudsætning, at regeringen lagde stor vægt på, at lukkeperioderne blev på 2 måneder og ikke 4 måneder.

Han læste herefter op af en skriftlig fremlæggelse, man havde udarbejdet i Venstre, for at der ikke skulle herske tvivl om partiets holdning:

Venstre er bekymrede over situationen i Østersøen. I forvejen er fiskeriet i Østersøen stærkt reduceret, og vi bliver ikke mindre bekymret, når vi ser EU-Kommissionens oplæg til fiskerimuligheder i Østersøen næste år. Om EU-Kommissionens konkrete forslag har vi følgende politiske bemærkninger:

Sild i den vestlige Østersø

Den manglende aftale med Norge gør, at ICES anbefaler en nulkvote. Kommissionen lægger op til en halvering af kvoten; Venstre mener, at kvoten er meget lav og risikerer at lægge hindringer i vejen, da der fiskes flere bestande samtidig med sild. Så vi giver opbakning til, at regeringen får mandat til at arbejde for den størst mulige danske kvote.

Torsk i den vestlige Østersø

Særlig kvoten for torsk i den vestlige Østersø er central. Kommissionens forslag lægger op til en kvotereduktion på 11 pct. Venstre støtter regeringen i ambitionen om, at der arbejdes for en højere kvote, da der i forhold til MSY faktisk er basis for at forøge kvoten. Så vi støtte regeringen i et mandat, der vil arbejde for en højere kvote, som er inden for forvaltningsplanerne.

Lukkeperioden

Kommissionens forslag lægger op til en forlængelse af lukkeperioden i område 24. Venstre deler regeringens opfattelse af, at der ikke er faglige begrundelser for forlængelsen, og vi støtter, at regeringen lægger stor vægt på, at lukkeperioden ikke udvides. Men vi mener også, at med den nuværende bestand bør der arbejdes på at lette de hidtil gældende lukkerestriktioner. Regeringen bør tilkendegive, at det i lyset af bestandssituationen er svært at se formålet med lukkerestriktioner overhovedet. Der bør derfor være en forespørgsel til ICES, om det kan påvises, at lukningen har en positiv effekt på torskebestanden. Under alle omstændigheder bør regeringen arbejde for at sikre, at man i den lukkede periode kan holde en smule gang i økonomien, hvis der fiskes med visse torskeselektive redskaber efter f.eks. rødspætter. Altså fisk for fisk.

Rødspættekvoten

Venstre forstår ikke, hvorfor regeringen ikke vil arbejde for en højere kvote efter rødspætter. EU-Kommissionens forslag lægger under anbefalingen fra ICES, og vi forventer derfor, at der principielt vil kæmpes for, at mulige danske kvoter hentes hjem, herunder en større rødspættekvote, som holder sig inden for den biologiske rådgivning. Regeringen vil ikke bruge politisk kapital på sagen – det må så være regeringens vurdering.

Øvrige tiltag i Østersøområdet

Sidste år blev reducerede kvoter og udsigt til meget svage indtjeningsmuligheder for fiskeriet i området fulgt op med de politiske løfter om hjælp til de berørte fiskere og berørte følgeindustrier. Det ser vi i Venstre et klart behov for også at gøre i det kommende år. Opfordringen er derfor meget klar fra Venstre til regeringen i denne sag: Der er brug for handling.

Fødevarer- og fiskeriministeren gav Erling Bonnesen ret i, at Kommissionens tilgang til kvoterne for især torsk i den vestlige Østersø var særdeles forsigtig. Fra dansk side tilstræbte man da også, at der stadig skulle være mulighed for at have et fiskeri. Derfor så regeringen gerne et højere udgangspunkt, når nu det stadig var biologisk forsvarligt.

Ministeren kunne også kun erklære sig enig i, at det var trist læsning, når det gjaldt udsigterne for Østersøen. Ikke kun fiskeriet var udfordret; for nylig var der blevet afholdt en konference med medlemsstaterne rundt om Østersøen, og her blev andre faktorer nævnt, såsom udledninger til Østersøen og den færdigtalte sæl, der ikke alene spiser fisken, men også har en parasitorm, der spreder sig til torsken og er med til at ødelægge bestanden. Man måtte derfor have en helhedstilgang til problemstillingerne, og man var i gang med at lægge sidste hånd på en strategi for, hvad man kunne gøre på længere sigt i Østersøen. Der var kommet mange indspil, også fra erhvervet, som man tog bestik af, og inden længe ville man kunne drøfte et udkast til langsigtede initiativer. I fremtiden skulle det også være muligt for de danske kystsamfund at fiske, sådan som der altid har været kultur og tradition for, men fremtidens fiskeri skulle foregå på et bæredygtigt grundlag. Der var behov for den grønne omstilling, og ministeren spåede også, at der ville være forbrugerkrav om dette i fremtiden. Også her var man i gang med forskellige initiativer til understøttelse.

Til Erling Bonnesen sagde ministeren, at der i en årrække havde været reducerede kvoter, hvilket naturligvis havde betydning for fiskernes økonomiske situation. Sidste år lavede man kompensationsordningen, der gjorde, at hver fisker kunne få op til 223.000 kr., og det var tredje gang på 4 år, at der blev givet compensation. Det var en usund forretningsmodel, og derfor var det nødvendigt at få skabt nogle nye rammer for fiskeriet fremover, og måske kunne det ikke lade sig gøre at fortsætte på det niveau, man havde i dag. Fra nogle røster i erhvervet havde ministeren også hørt tale om en ophobningsordning. Dette var ministeren klar til at af-søge mulighederne for.

Til Rasmus Nordqvist svarede ministeren, at han ikke syntes, regeringens tilgang var business as usual. Kvoterne måtte følge bestandenes udvikling, og derfor var man nu nødt til at have et lavere kvotegrundlag. I Kommissionens oplæg blev der lagt op til reduktioner på 5 ud af 10 arter.

Med hensyn til vestsild rådgav ICES ud fra MSY-princippet, når en bestand ikke kunne genoprettes på et år. Denne bestand var delt mellem Skagerrak og Kattegat og den vestlige Østersø, og hvis Norge havde været en del af eller i det hele taget anerkendte EU's forvaltningsplan, ville der ikke have været nogen problemstilling, for da ville det have holdt sig inden for den biologiske rådgivning.

Ministeren påpegede, at kvoten for torsk i den vestlige Østersø var et vanskeligt emne set fra Danmark, da det både indebar kvotens størrelse, lukkeperioder, bifangst, fiskeri i underområde 24 og det rekreative fiskeri. Derfor måtte det blive en pakkeløsning. Kommissionen havde valgt en meget forsigtig tilgang for vesttorsk, men den kvote, regeringen støttede, holdt sig også inden for den biologiske rådgivning.

Kommissionen foreslog at videreføre den gældende lukkeperiode og forøge den med 2 måneder, selv om ICES ikke rådgav direkte om lukninger i 2021. Tidligere havde ICES peget på, at det var vanskeligt at vurdere effekten af lukninger, og at en kvote sat til et passende niveau burde være tilstrækkeligt for at sikre en bæredygtig udvikling. I nogle tilfælde siges det, at lukninger kan være gavnlige, og med henblik på at beskytte den gydende torsk skal denne del af fiskeriet være lukket i juli, hvorfor ministeren også var indstillet på at fastholde de nuværende lukkeperioder. Dog mente han ikke, at der var tilstrækkelig evidens for at udvide dem yderligere, og effekten af forslaget stod ikke mål med de socioøkonomiske konsekvenser.

Til Kim Valentin sagde ministeren, at han var indforstået med det udgangspunkt, der blev udtrykt i Venstres fremlæggelse. Grunden til, at regeringen ikke ønskede at kaste mange kræfter i sagen om rødspættekvoten, var, at man i 2019 blot udnyttede 43 pct. af den, og i 2020 havde man indtil videre kun brugt 34 pct.

Rasmus Nordqvist mente ikke, at man hjalp fiskerierhvervet ved konstant at udfordre, hvordan kvoter er bæredygtige, men han så frem til at diskutere Østersøstrategien mere indgående. Til forskel fra Venstre, som ville have højest mulige kvoter for dansk fiskeri, var Socialistisk Folkeparti blot interesseret i den størst mulige bæredygtighed. Når han talte om business as usual, var det for at problematisere den manglende kohærens i, hvornår man lyttede til ICES og hvornår ikke. Der var en grund til, at alle lande, der var omfattet af en forvaltningsplan, skulle sige ja til den. Der lyttede man ikke til ICES, men når de sagde, at der ikke varentydig evidens for den positive effekt af lukkeperioderne, lyttede man til gengæld.

Erling Bonnesen medgav, at man i længden ikke kunne kompensere sig ud af det. Ministeren skulle bare se det som en opfordring til at få gjort noget ved det nu, da det ikke nyttede at vente til, at tingene var sunket, før man besluttede, hvordan de skulle holdes flydende. Planen skulle sikre, at der også ville være en form for lokalt fiskeri i fremtiden, også fordi det trak en masse turisme og lokale aktiviteter til sig.

Kim Valentin præciserede, at Venstre gerne så, at danskerne spiste fisk. De måtte også godt spise kød. Han havde dog en fornemmelse af, at Rasmus Nordqvist ville have, at man ikke fangede nogen fisk, hvilket måtte betyde, at Danmark skulle købe sine fisk i udlandet, og det gik jo ikke. Han opfordrede ministeren til at være opmærksom på, at Danmark skulle vedblive at være en fiskerination, – selvfølgelig under hensyntagen til arternes fortsatte bestånd.

Fødevarer- og fiskeriministeren mente ikke, at regeringen med forhandlingsoplægget udfordrede udgangspunktet for bæredygtighed eller overholdelse af biologisk rådgivning. Han så frem til en senere diskussion herom.

Den fungerende formand konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, da kun Enhedslisten havde ytret sig imod det.

2. EU-Norge fiskerikonsultationer for 2021

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 15)

Fødevareministeren: Forhandlingerne er ikke begyndt endnu, men det bliver særligt vanskeligt i år på grund af samspillet med Brexit. Derfor er det positivt med en indledende drøftelse på dette møde.

For regeringen er det som altid centralt, at EU-Norge-konsultationerne afsluttes rettidigt, så fiskeriet i norsk zone kan begynde fra årets begyndelse. Det er endnu vigtigere i år på grund af usikkerheden om Brexit.

Regeringen vil bl.a. arbejde for at sikre den rette sammensætning af kvoter til understøttelse af et blandet demersalt fiskeri i norsk farvand. Men det er som bekendt et punkt, vi vender tilbage til i december, når kvoterne for bl.a. Skagerrak og Nordsøen skal på plads.

Endelig er det værd at bemærke, at Storbritannien og Norge den 30. september 2020 indgik en rammeaftale om fiskeri. Det er en overordnet aftale, der fastlægger rammerne for de årlige konsultationer, men den indeholder ikke konkret kvotefordelinger eller den slags. Det betyder, at der nu kun udestår en rammeaftale mellem EU og Storbritannien.

Derfor fremlagde Kommissionen forleden dag et helt overordnet EU-mandat i Rådet, hvor der tages højde for, at der i år bliver tale om forhandlinger mellem EU, Storbritannien og Norge. Selve forhandlingerne med Storbritannien vil selvfølgelig stadig skulle afvente en samlet Brexit-aftale mellem EU og Storbritannien.

Kim Valentin udtrykte på Venstres vegne stor bekymring for, at Danmark kunne komme i klemme, hvis Norge og Storbritannien indgik en bilateral aftale. Partiet håbede, at ministeren var opmærksom på, at Norge måtte afholdes fra at gøre den slags.

3. Forberedelse af drøftelser i Den Internationale Kommission for bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet (ICCAT) for 2021

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19.-20. oktober 2020, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 18)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Den Internationale Kommission for bevarelse af tunfiskebestanden i Atlanterhavet er ansvarlig for bevaring af tun og visse andre arter i Atlanterhavet og Middelhavet. Det er et område, som Danmark følger for at øge vores viden om tunbestande.

4. Kommissionens forslag til Rådets forordning om åbning og forvaltning af autonome EU-toldkontingenter for visse fiskevarer for perioden 2021-2023

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19.-20. oktober 2020, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2020) 0322

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 21)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Det er en vigtig sag for den danske fiskeindustri, da det drejer sig om muligheden for import af råvarer til videre forarbejdning. Fra dansk side arbejder vi generelt for liberaliseringer af told- og markedsadgang fra tredjelande. Og så er det centralt, at der opnås et acceptabelt kompromis for hele Rigsfællesskabet. Især i spørgsmålet om dybvandsrejer er der grønlandske interesser på spil. Regeringen mener, at det vil være en balanceret løsning, hvis de nuværende dybvandsrejekontingenter fastholdes.

5. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om den holdning, der skal indtages på den Europæiske Unions vegne på møderne mellem parterne i aftalen om forebyggelse af ureguleret fiskeri på åbent hav i Det Central Nordlige Ishav

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19.-20. oktober 2020, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2020) 0438

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 25)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Der er p.t. ikke kommercielt fiskeri i dette område, og der kan kun gives tilladelse til forsøgsfiskeri, hvis parterne bliver enige om det. Regeringen støtter forslaget.

6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

– *Generel indstilling*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 28)

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 74 om oversendelse af tabel over størrelsen på EU's landbrugsstøtte fra 2007-2020, fra finansministeren

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Fødevare- og fiskeriministeren: Det tyske formandskab arbejder for, at Rådet skal vedtage en generel indstilling på dette rådsmøde. Det betyder som bekendt, at Rådet fastlægger sin holdning til reformen med henblik på at indgå i de afsluttende trilogforhandlinger med Parlamentet og Kommissionen. Der er dog stadig i hvert fald to store knaster i forhandlingerne i Rådet, som jeg gerne vil fremhæve.

Den første knast drejer sig om øremærkning til grønne formål i søjle 1. Som bekendt lægger Kommissionens forslag op til, at alle medlemslande skal bruge de nye 1-årige grønne arealordninger i søjle 1 – de såkaldte eco-schemes – men Kommissionens forslag indeholder ikke en øremærkning.

Det tyske formandskab ventes at lægge op til en øremærkning, men der er stor modstand fra især de central- og østeuropæiske lande. Fra dansk side er det vigtigt, at vi får så ambitiøs øremærkning som muligt. Det betyder også, at det ikke kun er et spørgsmål om procentsatser, men også hvad der kan tælles med. Vi skal sikre, at det kun er grønne tiltag, der kan tælle med. Til gengæld må vi nok erkende, at forskellige former for fleksibilitet vil indgå i et kompromis i Rådet. Jeg kan godt forstå, at der er en vis bekymring i visse medlemslande over for eco-schemes, som man aldrig har prøvet at anvende før. Derfor er jeg også fortalende for et kompromis på fleksibilitet, hvor medlemslandene kan få lov til at overføre midler til søjle 2 og så tælle et beløb svarende til denne ekstra grønne indsats med i øremærkningen for søjle 1. Det skal selvfølgelig være oven i den grønne øremærkning i søjle 2.

Den anden store knast handler om markedsorienteringen af landbrugsstøtten. Et stort antal medlemslande ønsker at udvide mulighederne for at yde såkaldt produktionskoblet støtte. Fra dansk side kæmper vi for at begrænse omfanget mest muligt og sikre faldende og ens lofter for denne type støtte i alle medlemslande. Det er dog op ad bakke. For mig er begge disse aspekter centrale for at undgå en renationalisering af landbrugspolitikken. En ambitiøs grøn øremærkning kan bidrage til at sikre, at alle medlemslande skal gøre en indsats på det grønne område. Og en skærpelse af reglerne for koblet støtte kan bidrage til begrænse mulighederne for denne type markedsforvridende støtte.

Endelig vil jeg gerne knytte et par bemærkninger til et par af de øvrige danske grønne mærkesager. Når det handler om at ændre definitionen af støtteberettiget areal, så vi får bedre samspil med klima og biodiversitet, ser det lige nu positivt ud. Til gengæld ser det ikke ud til, at vi får opbakning til at kunne støtte nye nationale eller EU-krav med landbrugsstøtte. I dag kan vi støtte indsatser i forhold til vandrammedirektivet, men vi havde gerne set, at støtten kunne bruges til eventuelle fremtidige krav på for eksempel klimaområdet. Det er der dog ikke opbakning til.

Det sidste ord er imidlertid ikke sagt i disse spørgsmål endnu. Som nævnt skal det endelige kompromis findes i trilogforhandlingerne, og jeg har derfor også haft dialog med relevante medlemmer af Europa-Parlamentet om danske mærkesager. Det arbejde fortsætter selvfølgelig.

I forbindelse med trilogforhandlingerne forventer jeg også sagen på dagsordenen for kommende rådsmøder, så vi kommer løbende til at vende tilbage til sagen her i udvalget.

Erling Bonnesen mente, at eco-schemes var vejen at gå for at gøre landbruget så grønt som muligt. Han bekymrede sig dog om overførselsmulighederne; at man pludselig ville kunne overføre helt op til 42 pct., i stedet for de maksimalt 15 pct. – og 7 pct. for Danmark – kunne betyde, at landmændene et godt gennemsnitsår kan miste over halvdelen af overskuddet.

Han noterede sig med tilfredshed, at statsministeren havde udtalt, at Danmark skulle forblive et godt landbrugsland. For ham at se betød det, at der fortsat skulle være et stort fokus både på hjemmemarkedsforsyningen og eksporten. Venstre var klar til nogle forhåbentlig gode forhandlinger.

Rasmus Nordqvist mente også, at eco-schemes var vigtige at få på plads, men som Erling Bonnesen var han bekymret for fleksibiliteten, da det hurtigt kunne udvikle sig til et ræs mod bunden. Han ville derfor gerne høre ministeren sige, at regeringen havde tænkt sig at bruge alle nationale muskler på den grønne omstilling, når forslaget skulle implementeres i Danmark.

Fødevareministeren mente, at man stort set var enige om, at en renationalisering af landbrugspolitikken skulle undgås. For Danmark handlede det om at sikre et såkaldt level playing field, en indretning af landbrugsstøtten, som var så grøn som overhovedet muligt, hvilket der syntes at være opbakning til i Europa-Parlamentet. Der var også opbakning til regeringens forslag, men i sidste ende skulle der indgås et kompromis med Rådet. Når kompromiset var på plads, kunne man se på, hvad der gav mest mening for Danmark, også i forbindelse med fleksibilitet og eco-schemes.

7. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

– *Generel indstilling*

KOM (2018) 0393

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 64)

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 74 om oversendelse af tabel over størrelsen på EU's landbrugsstøtte fra 2007-2020, fra finansministeren

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vin-produkter, om ærlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

– *Generel indstilling*

KOM (2018) 0394

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 77)

KOM (2018) 0322 - svar på spm. 74 om oversendelse af tabel over størrelsen på EU's landbrugsstøtte fra 2007-2020, fra finansministeren

EUU alm. del (19) – bilag 416 (udvalgsmødereferat side 599 FO, forhandlingsoplæg forelagt 24/1-20)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

9. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: En jord-til-bord-strategi for et fair, sundt og miljøvenligt fødevarerystem

– *Vedtagelse af rådskonklusioner*

KOM (2020) 0381

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 87)

Rådsmøde 3766 – landbrug og fiskeri – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 16/7-20)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Det tyske formandskab lægger op til at vedtage rådskonklusioner. Strategien sætter en ramme for det fremtidige arbejde for en grøn omstilling af EU's fødevarerystemer, bl.a. med en række overordnede målsætninger vedrørende pesticider, gødning, antibiotika og økologi. Det er dog vigtigt at sige, at strategien i sig selv ikke indeholder ny lovgivning. Man kan derfor godt kalde strategien for et idékatalog kombineret med en tidsplan. De egentlige forhandlinger vil først begynde, når Kommissionen fremsætter egentlige forslag.

Rådskonklusionerne giver imidlertid et godt fingerpeg om, hvor svære sådanne forhandlinger i Rådet kan blive. Overordnet hilser Rådet strategien velkommen, men det understreges, at Kommissionen skal lave konsekvensanalyser, og der er behov for, at Kommissionen beskriver reduktionsmålene, deres basisår og referenceperiode. Det er desuden centralt for regeringen – hvilket også indgår i rådskonklusionerne – at udmøntningen skal tage højde for nationale indsatser.

På dyrevelfærdsområdet havde regeringen gerne set, at Kommissionen havde været mere ambitiøs. Det har været en dansk mærkesag i lang tid, at Kommissionen skulle fremsætte ny lovgivning på området med henblik på at højne dyrevelfærden i EU. Og vi prøver derfor at skubbe på for, at det vil ske før udgangen af 2023.

I rådskonklusionerne prøver regeringen også at slå til lyd for, at der er behov for en større indsats på antibiotikaområdet, hvis Kommissionens mål skal nås. Kommissionen lægger således ikke op til nye initiativer, men det kunne f.eks. være godt, hvis alle medlemslande forpligtes til at vedtage nationale reduktionsmålsætninger, sådan som vi kender det fra Danmark.

Det er indtrykket, at det tyske formandskab er lydøre over for regeringens forslag, men rådskonklusioner kræver enstemmighed, så det er ikke nogen let øvelse.

10. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2018/848 om økologisk produktion for så vidt angår anvendelsesdatoen og visse andre datoer som henvist til i denne forordning

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19.-20. oktober 2020, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2020) 0483

Rådsmøde 3776 – bilag 1 (samlenotat side 118)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Reglerne skulle egentlig være trådt i kraft 1. januar 2021, men følgelovgivningen er simpelthen ikke kommet på plads tids nok. Det er klart, at covid-19 har spillet en rolle her. Derfor har Kommissionen efter opfordringer fra bl.a. erhvervet foreslået at udskyde anvendelsesdatoen til 1. januar 2022. Det kan vi støtte fra dansk side.

11. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

12. Siden sidst

Fødevareministeren: Jeg vil gerne orientere om et forslag til afgørelse fra generaladvokaten i en sag ved EU-Domstolen, hvor Danmark har interveneret. Sagen udspringer af en belgisk retssag, hvor en flamsk ret har anmodet Domstolen om at forholde sig til, hvorvidt EU-retten giver medlemslandene ret til at forbyde slagtning uden forudgående bedøvelse, herunder ved rituel slagtning.

Kort sagt drejer det sig om, hvordan det skal forstås, når aflivningsforordningen på den ene side undtager religiøse slagtninger fra det generelle krav om forudgående bedøvelse, men på den anden side giver medlemslandene mulighed for at fastsætte strengere regler om dyrevelfærd, end forordningen fastlægger.

I sit forslag til afgørelse i sagen lægger generaladvokaten vægt på, at EU-lovgivningen fastlægger, at religiøse slagtninger kan foregå uden forudgående bedøvelse, og derfor kan medlemsstaterne ikke fastsætte strengere regler på dette punkt, der underkender denne undtagelse. Undtagelsen skal altså ifølge generaladvokaten forstås som en garanti, som medlemslandene ikke kan fravige. Generaladvokatens forslag står i kontrast til den danske holdning og lovgivning, da den danske implementering indeholder et totalt forbud mod slagtning uden forudgående bedøvelse.

Som I nok ved, kommer generaladvokaten med et forslag, som EU-Domstolen ikke er forpligtet til at følge, når den afsiger dom. Det er endnu ikke fastlagt, hvornår dommen afsiges. Hvis I vil vide mere om sagen, kan I læse det notat, som er oversendt fra ministeriet den 16. august 2019.

Erling Bonnesen delte bekymringerne over de religiøse slagtninger og opfordrede ministeren til at orientere udvalget, når der var nyt om sagen.

Punkt 3. Afrapportering fra ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 1. – 2. oktober 2020 samt forelæggelse af mødet i Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober 2020

EUU alm. del (20) – bilag 2 (kommenteret dagsorden)

Ekstraordinært Det Europæiske Råd 1-2/10-20 – bilag 6 (konklusioner fra det ekstraordinære DER møde 1-2/10-20)

Det Europæiske Råd 15-16/10-20 – bilag 2 (udkast til konklusioner for mødet i DER 15-16/10-20)

a) Afrapportering fra ekstraordinært møde i Det Europæiske Råd den 1.-2. oktober 2020

Tyrkiet

Statsministeren: Tyrkiet blev det store diskussionspunkt på det netop afholdte møde. Det er, som I ved, en svær sag. Debatten var så tidskrævende, at vi endte med at udskyde den strategiske drøftelse om Kina til senere i efteråret. Udfordringen i forbindelse med Tyrkiet er den kontinuerlige og også fremtidige svære balance mellem at udvise nødvendig solidaritet med Grækenland og Cypern og EU's behov for at kunne fortsætte det nødvendige samarbejde med Tyrkiet. Tyrkiet er en uomgængelig partner for de europæiske lande, hvad end det er sikkerhedspolitisk i NATO eller i EU-regi, herunder på migrationsspørgsmålet. Jeg synes, at vi fandt en god, pragmatisk balance i konklusionerne for mødet. Vi melder klart ud, at brud på Grækenlands og Cyperns suverænitet er uacceptabel, og sker det igen, vil vi være parate til at drage de nødvendige konsekvenser og f.eks. bruge sanktioner. Der gøres status over dette i december måned, men jeg vil allerede nu sige, at regeringen ser positive signaler i det diplomatiske spor, ikke mindst mellem Grækenland og Tyrkiet.

Kim Valentin fandt det ærgerligt – om end forståeligt – at man ikke nåede at drøfte Kina på mødet. Det var et dårligt signal at sende, og man burde prioritere det på et senere tidspunkt.

Statsministeren kunne fortælle, at der ville blive afholdt et DER-møde i Berlin den 16. november 2020, hvor Kina var temaet.

Hviderusland

Statsministeren: Vi fik heldigvis langt om længe vedtaget sanktioner mod Hviderusland – noget, jeg ved, der ligger udvalget meget på sinde.

Anne Valentina Berthelsen henviste til, at Cypern indtil nu havde blokeret for disse sanktioner, og spurgte derfor, om det kunne det være relevant at se på, om samtlige medlemslande altid skulle være enige på udenrigsområdet, herunder når det gjaldt sanktioner og menneskerettighedskrænkelser. Det var ikke holdbart, at EU's handleevne blev stækket på grund af en sådan gidseltagning, for nu at bruge statsministerens egne ord.

Statsministeren advarede imod at efterstræbe en situation, hvor andre lande kunne bestemme Danmarks udenrigspolitik. Udenrigspolitikken udgør en central del af en stats egenart. Ofte bliver udenrigspolitik formuleret i samarbejde med andre lande, f.eks. inden for organisationer som NATO, EU, det arktiske samarbejde, FN og andre multilaterale sammenhænge. I disse konstellationer er det muligt for regeringen sammen med Folketinget at trække i bremsen, hvis man mener, at det, der blev formuleret, ikke er det rigtige. Selv om vejen dertil var lang, endte DER i sidste ende med at vedtage sanktioner mod Hviderusland og fandt i øvrigt en fornuftig løsning på problemstillingerne om Tyrkiet.

Covid-19

Statsministeren: Egentlig skulle der fredag have været en diskussion om situationen for det indre marked oven på dette forår og om digitalisering, men vi prioriterede stort set alene håndteringen af covid-19. Når man sidder og lytter til lederne fra de andre europæiske lande, er det tydeligt, at situationen opfattes som meget alvorlig. Der er høje smittetal, og vi ser igen reelle nedlukninger i en række lande. Faktisk ser vi også, at nogle lande står i en sværere covid-19-situation her i efteråret end i foråret; det gælder bl.a. nogle af de østeuropæiske lande, som egentlig slap ret billigt igennem første bølge. Det er alles hovedpine: Hvordan undgår vi de store nedlukninger, samtidig med at vi får styr på smitten? Vi diskuterede vacciner, bedre data, hurtigere og billigere tests. Det er vigtigt at have et tæt europæisk samarbejde herom.

Jan E. Jørgensen fandt det vanskeligt at danne sig et overblik over landenes forskellige tilgange. Nogle lande havde endnu mere drakoniske restriktioner end Danmark, mens andres var lempeligere. Havde man på mødet drøftet varslerne for nye tiltag på europæisk plan?

Han spurgte blot, fordi nogle af de beslutninger, der var truffet i Danmark, godt kunne virke panikagtige, f.eks. når man på et pressemøde fredag eftermiddag indførte restriktioner, der smadrede lørdagens bryllupsfester. Var der i den forbindelse noget, statsministeren kunne tage med sig fra de andre lande? I Irland havde man f.eks. et slags trafiklys, hvor smittetalenes udvikling dikterer, hvornår hvilke restriktioner træder i kraft. På denne måde havde borgerne mulighed for at indrette sig efter situationen og tage forholdsregler i tide.

Statsministeren måtte anholde Jan E. Jørgensens karakteristik af regeringens ageren som panikagtig. Hun var ikke glad for, at det havde været nødvendigt at gøre, som der blev gjort, og hun understregede sin forståelse for, at konfirmationer, runde fødselsdag og bryllupper var store livsbegivenheder. Derfor måtte man også efterstræbe tidligere varsler. Hun mindede om, at situationer med stigende smittetal kunne ændre situationen hurtigt. Nogle af de lande, der havde klaret sig godt i foråret, var nu i store problemer. Det gjaldt bl.a. Israel, hvor der var meget strengere restriktioner end i Danmark, f.eks. med regler om, hvor langt man må bevæge sig væk fra sit hjem.

Nogle EU-lande havde ikke noget varslingsystem, andre havde. Regeringen havde kigget på det irske og så god grund til også at få udviklet et dansk system, men man måtte ikke bilde nogen ind, at et varslingsystem ville blive ensbetydende med en fuldstændig klarlæggelse af,

hvad der kom til at ske i perioden frem til, der er en vaccine. Indsatsen afhang af, om der i hvert enkelt tilfælde var tale om en lokal, enkeltstående begivenhed eller en bred samfundsmitte. Derfor slap ingen politikere for selv at lægge hånden på kogepladen og træffe de nødvendige beslutninger. Desuden gik det den forkerte vej i Irland, der nu havde indført hårdere restriktioner end Danmark.

Jan E. Jørgensen var overrasket over, at man kunne være af den holdning, at den aktuelle håndtering ikke havde noget panikagtigt over sig, eftersom man nu havde kendt til covid-19 i et halvt år. Man kunne spørge dem, der skulle have afholdt bryllup den pågældende lørdag, om de syntes, at regeringens håndtering af krisen var præget af ro, overblik og rettidig omhu. Og hvad var egentlig grunden til, at man ikke kunne have ventet med bryllupsrestriktionerne en uge?

I øvrigt præciserede han, at hans spørgsmål gik på, om man i andre lande også meldte ud med restriktioner af så indgribende karakter med så kort varsel.

5G

Statsministeren: Vi fik stykket en stærk tekst sammen om behovet for, at alle tager hånd om de risici, der er forbundet med 5G.

b) Forelæggelse af mødet i Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober 2020

Klima

Statsministeren: Vi kommer til at påbegynde klimadrøftelsen, men jeg tror ikke på, at vi kommer til at vedtage konklusioner. Kommissionen har netop lagt en plan frem, hvor man ønsker at opjustere EU's klimamål til mindst 55 pct., hvorefter vi nok kommer til at få en fuld bordrunde. Regeringen er positiv over for forslaget; vi ønsker også at gå endnu højere op, men selvfølgelig med den meget vigtige præmis, at det ikke må betyde, at Danmark skal gå højere end de 70 pct., som er vores eget nationale mål. Der er en meget stor gruppe lande, som mener, at 55 pct. er alt for ambitiøst. Ud over Finland på 60 pct. og Danmark på 65 pct. støtter ingen lande et mål på over 55 pct. Derfor lander vi nok ikke på 65 pct. Men vi kæmper jo for den danske position, og vi kæmper for endnu højere klimaambitioner. Det er vigtigt, at der er nogen, som bliver ved med at skubbe på, og det er blevet Danmarks opgave.

Anne Valentina Berthelsen roste på Socialistisk Folkepartis vegne regeringen for at lytte til partiernes ønske om at arbejde for et højere klimamål. Partiet ønskede regeringen al mulig medvind i forhandlingerne, og hun understregede vigtigheden af, at Danmark var bannerfører på klimaområdet for at sikre et højt ambitionsniveau.

Jan E. Jørgensen spurgte, om statsministeren fortrød, at regeringen havde meldt 55 pct. ud offentligt, inden man var blevet klar over Folketingets standpunkt.

Rasmus Nordqvist ønskede statsministeren og klimaministeren god arbejdslyst. Det var vigtigt, at nogen gik foran, især med afstemningen i Europa-Parlamentet.

Statsministeren tilkendegav regeringens tilfredshed med mandatet, men gentog samtidig vigtigheden af, at Danmark ikke endte med at skulle gå over 70 pct. Hun håbede på forståelse hos de medlemslande, der var mest velstående og længst fremme på den grønne omstilling, og håbede også på, at der var noget forståelse for de lande, som ikke stod samme sted. Hun var indædt modstander af en grøn omstilling, der satte den sociale balance over styr og skabte polarisering blandt landene. Dette var der stor risiko for, hvis ikke Danmark og Europa gjorde dette på den rigtige måde. Særlig i den østlige del af EU var omlægningen meget stor oven i de udfordringer, de ellers sloges med i forbindelse med covid-19. Dette gjaldt også i Sydeuropa med den galopperende ledighed osv. Det ville i det hele taget blive lettere for et land som Danmark at leve op til høje klimamål, og hun appellerede til forståelse for dette, også fra dansk side. Man kommer længere ved at sætte sig ind i og udtrykke forståelse for de forskelligartede udfordringer, landene hver især står med.

Kim Valentin var glad for, at man gik efter 65 pct., selv om det havde krævet lidt, før man kom dertil. Han henviste da til MFF-forhandlingerne i sommer, hvor Danmark gik sammen med andre lande for at tale større vægt i forhandlingerne, og påpegede, at der godt kunne være en forventning om, at Danmark gjorde det samme på klimaområdet i stedet for at stå alene og vifte med 65 pct. Hvilken position havde regeringen i denne sammenhæng?

Den fungerende formand påpegede, at han ikke havde spurgt til, hvad statsministeren mente om de 65 pct., men om, hvorvidt statsministeren fortrød regeringens udmelding om at gå efter de 55 pct., før man havde talt med Europaudvalget og sikret sig flertal i Folketinget. Inden regeringen melder en position ud offentligt, må den sikre sig, at den har opbakning af et flertal i Folketinget. Ellers risikerer regeringen at komme i vanskeligheder i forhandlingerne.

Statsministeren forklarede, at man i nogle sammenhænge ville opleve, at regeringen melder sin holdning ud, hvorefter det viser sig, at der ikke er flertal for den i Folketinget. Konsekvensen af det må så blive, at man ender et andet sted, end hvor man startede.

Om samarbejde med andre lande nævnte hun, at det de foregående måneder var lykkedes Danmark at få et tæt samarbejde med en række andre lande i MFF-forhandlingerne, og at det havde båret frugt. Desuden havde Danmark et meget integreret samarbejde med de baltiske lande på en række områder inden for rammerne af N6-konstellationen. På klimaområdet udgjorde de tre skandinaviske lande en grundstamme i et samarbejde, der også inkluderede Holland ligesom Spaniens og Portugals regeringer ønskede en mere progressiv retning på klimaområdet. De sparsommelige fire havde efterhånden udviklet sig til en akse, der samarbejdede om overholdelsen af retsstatsprincipperne. Det betød ikke, at landene var enige om, hvor man skulle ende, men man kunne godt se det som en form for klimaalliance. Endelig var det vigtigt at nævne, at de sparsommelige fire efterhånden havde udviklet sig til et samarbejde om overholdelsen af retsstatsprincipperne; akse var stærkest mellem Holland, Sverige og Danmark. Det var aldrig sådan, at Danmark gik alene til en forhandling; man søgte altid efter ligesindede lande.

Kim Valentin anfægtede statsministerens påstand om, at det nok ville være lettere for Danmark end for andre lande at udføre den grønne omstilling. Man ville nok opdage, at nogle af de lande ville have forholdsvis nemt ved det, herunder f.eks. Bulgarien, der blot behøvede at indføre en anden måde at opvarme husholdninger på for at nå den relativt lave reduktionsmålsætning. Derfor var andre dagsordener måske vigtigere. Man ville have større chance for at komme igennem over for de lande, der havde lave målsætninger, ved at gå ud og slå i bordet som de sparsommelige fire. Dette skulle man gøre i stedet for at sprede det ud på alle de netværk, som statsministeren ellers på fornuftig vis havde gjort på alle de andre dagsordener.

Jens Joel mente, at Kim Valentin fremstillede det, som om man bare kunne tilslutte sig en gruppe på 4 eller 8 lande, som gerne ville have 65 pct. og så slå i bordet. Jens Joel bad statsministeren ikke bekræfte, at det var, fordi Danmark havde en alliance, der kæmpede for det, at man overhovedet kunne diskutere et mål på mindst 55 pct. At man så i Folketinget hellere så 65 pct., var ikke en grund til at sige, at regeringen ikke havde arbejdet for at skabe alliancer.

Statsministeren fandt det for let at sige, at man i Bulgarien bare lige kunne indføre en ny måde at opvarme husene på. Det danske fjernvarmenetværk og naturgassystem var forfinet og udviklet over mange år. Og Bulgariens opvarmningsmetode tålte ingen sammenligning med

kulvækerne i de østlige dele af Europa eller for den sags skyld kernekraften andre steder. Der var så mange forskellige standpunkter, at hun var nødt til at appellere til, at man holdt fast i ambitionerne fra dansk side, men at man også udviste solidaritet og forståelse. Man var nødt til at anerkende de vilkår, der var gældende i andre lande, som bl.a. havde høj arbejdsløshed og alvorlige økonomiske problemer. Europa kunne ikke holde til den polarisering, det ville medføre, hvis man ikke tog højde for uligheden i de økonomiske forudsætninger. Det ændrede ikke på, at nogen måtte skubbe den grønne omstilling fremad, og der tilsluttede hun sig Jens Joels analyse. Den rolle var Danmarks indtil videre.

Kim Valentin forklarede, at det var nemmere at investere, hvis man kom fra et lavt punkt, end hvis man kom fra et højt. Det svarede til forskellen mellem at have en cykel og så skulle opgradere til en miljøvenlig bil over for det at have en dyr bil og skulle nedgradere til samme miljøvenlige bil. Østlandene havde nogle meget lavthængende frugter, hvad angik reduktionsmålene. Det var bekymrende, hvis statsministeren gik til en forhandling i den tro, at det var vanskeligt for østlandene at investere i den grønne omstilling. Faktisk var det ret billigt at lave en fjernvarmeløsning dér frem for i Danmark, hvor man havde en ret dyr fjernvarmeinfrastruktur, som man skulle til at lave helt om på for at kunne overgå til en grønnere model.

Brexit

Vi kommer til at gøre status over forhandlingerne, men der kan jo sagtens ske noget, fra mødet nu frem til topmødet. Der er i sidste uge afholdt en briefing om Brexit af udenrigsministeren her i Folketinget. Vi ser en skærpet retorik fra britisk side. Storbritannien har truet med at forlade forhandlingerne, hvis ikke der ligger en aftale senest den 15. oktober 2020. De har fremsat et lovforslag i eget parlament, der viser, at man er parat til helt at tilsidesætte udtrædelsesaftalen. Det er vigtigt, at EU holder sammen i denne situation. Vi skal selvfølgelig blive ved med at være konstruktive og efterstræbe, at der kommer en aftale, men hvis briterne fravælger det, kan vi ikke forhindre det. Men vi bliver også nødt til at holde fast i, at der skal være fair konkurrence, og vi må ikke lade Brexit betyde, at briterne kan underbyde resten af Europa. Hverken på handels- og samhandelsvilkår eller på arbejdsmiljø, på miljøstandarder, lønmodtagerrettigheder mv. Det er et vanskeligt sted, vi står. I weekenden talte det tyske formandskab med Boris Johnson, og det er alt, vi ved for nu. Men uret tikker, og derfor har vi behov for at gå højere op i vores eget nationale beredskab, hvis det ender med, at vi ikke får en aftale. Men vi har før siddet i en situation, hvor vi troede, at vi nærmede os, uden at der kom en aftale. Politik er jo det muliges kunst, og Europa såvel som Storbritannien har behov for en aftale.

Rasmus Nordqvist henviste til det forestående møde mellem EU-Kommissionen og Storbritanniens premierminister og spurgte statsministeren, om hun forventede en løsning i allersidste øjeblik.

Statsministeren havde altid en forventning om, at ansvarlige politikere i sidste ende får indgået en aftale. Man ser ofte en intensivering af forhandlingerne samt en tæt dialog til sidst. Den forvisning gav håb.

Kim Valentin mente at have hørt, at finansdelen af aftalen allerede var handlet af, og at London ikke skulle være nervøs for den. Dette forstod han ikke, da alle de andre dele af aftalen endnu ikke var på plads, og man i øvrigt i Danmark stadig gik rundt og var nervøse for fiskeriet og industrien. Kunne statsministeren verificere forhandlingspositionen her? Og var der nogen udvikling på Backstop, eller var det uændret?

Statsministeren svarede, at intet var aftalt, før der forelå en aftale. For tiden var der fokus på konkurrence og fiskeri, to vigtige forhold for Danmark. Med hensyn til Backstop havde hun fornemmet, at der var fundet en løsning, men hvis den ikke blev fastholdt, udgjorde den åbne grænse mellem Republikken Irland og Nordirland en direkte vej ind på det europæiske marked, hvor det så blev muligt at dumpe, enten med direkte statsstøtte eller ved at underbyde på bl.a. miljøregler og arbejdsmiljøregler.

Kim Valentin gentog, at han havde hørt, at finansdelen var en selvstændig forhandlingsboks, der nu var afsluttet, eftersom man var nået til enighed. Hvis dette var sandt, ville det blive meget vanskeligt at lægge et tungt pres på forhandlingerne om fiskeri fra dansk side. Mange europæiske lande var ikke interesserede i fiskeridelen, og man risikerede at ofre fiskeriet for alle de andre dele, og at Danmark blot ville ende med at blive kompenseret i en eller anden grad.

Statsministeren gentog som svar, at intet var aftalt, før der forelå en aftale, selv om det ganske vist ikke var alle EU-lande, der var optagede af fiskerispørgsmålet.

EU-Afrika

Vi vil endelig føre en kort drøftelse af forholdet mellem EU og Afrika, mest som en forberedelse til det højniveaumøde, som skal finde sted i Det Europæiske Råd til december.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3775 (almindelige anliggender) den 13. oktober 2020

EUU alm. del (20) – bilag 2 (kommenteret dagsorden)

Fødevare- og fiskeriministeren forelagde på udenrigsministerens vegne dagsordenpunkterne for rådsmødet for almindelige anliggender den 13. oktober til udvalgets orientering.

1. MFF – status

– Status

KOM (2018) 0321, KOM (2018) 0322, KOM (2020) 0441, KOM (2020) 0408 og KOM (2020) 0442

Rådsmøde 3775 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 17-18/7-20 – bilag 2 (konklusioner fra mødet i DER 17-21/7-20)

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 74 om oversendelse af tabel over størrelsen på EU's landbrugsstøtte fra 2007-2020, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 73 om oversendelse af tabel over størrelsen på Danmarks årlige bruttobidrag til EU i perioden 1974-2020, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 72 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og de nationale genopretningsplaner, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 71 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og en opgørelse af fordelingen af midlerne fra genopretningsfonden fordelt på EU-landene, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 70 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og Danmarks bruttorabat på BNI-bidraget på 197 mio. euro og hvor meget denne rabat udgør netto for Danmark, fra finansministeren

KOM (2018) 0322 – svar på spm. 69 om aftalen vedr. EU's budget for 2021-2027 af 21. juli 2020 og den gennemsnitlige stigning i det danske EU-bidrag i hele perioden sammenlignet med perioden 2021-2020, fra finansministeren

EU-note (19) – E 17 (note af 17/7-20 om kompromisforslag til MFF)

Fødevareministeren: Udenrigsministeren forelagde senest statusover forhandlingerne for udvalget fredag den 18. september 2020. Jeg skal ikke gentage hans redegørelse for indholdet af aftalen i Det Europæiske Råd eller regeringens vurdering heraf, men i stedet gå direkte til udviklingen i forhandlingerne.

Det tyske formandskab forhandler i øjeblikket med Europa-Parlamentet. Formandskabet ventes på mødet i Det Generelle Råd at orientere om status over forhandlingerne. Parlamentet har vedtaget en resolution, som fastlægger en række krav for at godkende en aftale. Blandt de centrale krav er:

- 1) et ønske om at øge bevillingerne til en række udgiftsprogrammer
- 2) modstand mod at videreføre rabatter
- 3) krav om at færdiggøre forhandlingerne om retsstatsmekanismen.

Der er fremdrift i forhandlingerne, men parterne er fortsat et stykke fra et kompromis. Europa-Parlamentet holder bl.a. fast i kravet om en betydelig stigning i bevillingerne til en række udgiftsprogrammer. Det kan reelt betyde en genåbning af aftalen indgået af Det Europæiske Råd i juli.

Derudover har formandskabet indledt forhandlinger med Europa-Parlamentet om retsstatsmekanismen, som skal etablere en direkte kobling mellem EU's budget og retsstatsprincippet. Formandskabet fik den 30. september 2020 af et snævert flertal af medlemslandene mandat til at indlede forhandlingerne. Danmark og en række af vores ligesindede lande kunne ikke støtte mandatet, da vi gerne havde set en endnu stærkere retsstatsmekanisme end det, der ligger i mandatet. Der var også to lande, der ikke kunne støtte mandatet, fordi de syntes, forslaget går for vidt.

Vi vil sammen med ligesindede lande engagere os aktivt i de videre forhandlinger om retsstatsmekanismen. Vi skal sikre, at det får konsekvenser for muligheden for at modtage midler fra EU's budget, hvis der sker brud på retsstatsprincippet. For regeringen er det helt centralt, at den aftale, der blev indgået i juli, er det klare udgangspunkt for forhandlingerne med Europa-Parlamentet. Regeringen mener, at aftalen er god for Danmark og for Europa. Der er meget på spil. Der forhandles om MFF'en, genopretningsfonden og retsstatsmekanismen som en samlet pakke. Det betyder, at der – i lyset af den historisk dybe nedgang i europæisk økonomi som følge af covid-19 – er et stort pres fra EU-institutionerne og mange lande for en snarlig aftale, så pengene kan komme ud at arbejde til gavn for genopretningen af Europas økonomi. Derfor er der samlet set tale om en både meget kompleks og svær forhandling.

Kim Valentin spurgte, om man efter den seneste forhandlingsrunde i EU kunne regne med, at der ikke blev udbetalt midler under genopretningsfaciliteten til lande, som ikke overholder retsstatsprincipperne.

Fødevarer- og fiskeriministeren forklarede, at Danmark ønskede et stærkere mandat, der gik hårdere til de pågældende lande, hvilket var i tråd med Europa-Parlamentets ønsker, hvorfor man kunne forvente støtte til den dagsorden. Dog var forhandlingerne ikke afsluttet endnu, så det var svært at sige noget med sikkerhed.

Kim Valentin var af den opfattelse, at det flertal, der havde givet mandat til at påbegynde forhandlingerne, ikke ville lægge hindringer på udbetalingerne, men blot ville se på det hen ad vejen. Var det rigtigt? Som det så ud nu med medlemslandenes individuelle ståsteder, vurderede han, at det ville blive svært at rykke forhandlingerne i den rigtige retning.

Fødevarer- og fiskeriministeren anså retsstatsmekanismen som et afgørende grundlag for samarbejdet i EU. Set fra dansk side og fra ligesindede lande var der særligt tre udfordringer ved det tyske formandskabs forslag: Det vil indebære

- 1) en højere tærskel for at tage mekanismen i anvendelse
- 2) en vanskeligere vedtagelsesprocedure
- 3) en appelmulig til DER.

Ministeren gentog, at man måtte følge udviklingen af de indledende forhandlinger mellem formandskabet og Europa-Parlamentet.

2. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober 2020 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3775 – bilag 1 (samlenotat side 6)

Det Europæiske Råd 15-16/10-20 – bilag 2 (udkast til konklusioner DER 15-16/10-20)

Ministeren kom ikke nærmere ind på dette punkt, da statsministeren allerede tidligere på dagen havde redegjort for forventningerne til topmødet; se punkt 3.

3. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3775 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Forhandlingerne mellem EU og Storbritannien

– *Status*

KOM (2020) 0035

Rådsmøde 3775 – bilag 1 (samlenotat side 10)

EUU alm. del (2019-20) – bilag 544 (udvalgsmødereferat side 706, behandlet i EUU 21/2-20)

EUU alm. del (2019-20) – bilag 428 (udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt 6/2-20)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Drøftelsen vil danne optakt til Brexit-drøftelsen på Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober. Den danske tilgang er velkendt, og som nævnt har statsministeren netop redegjort for forventningerne til Det Europæiske Råd her i udvalget, så det vil jeg ikke gå i detaljer med igen.

Udenrigsministeren redegjorde grundigt for forhandlingssituationen på den fortrolige tekniske briefing for Europaudvalget og Udenrigspolitisk Nævn i sidste uge i Udenrigsministeriet, hvor jeg også selv deltog. Situationen har ikke grundlæggende ændret sig siden da. De afgørende fremskridt på de centrale forhandlingsemner om fair konkurrencevilkår – navnlig statsstøtte – og fiskeri udestår endnu. Det er fortsat muligt med en aftale, hvis den politiske vilje er tilstede i London, ligesom den er det i EU. Men det vil kræve reel britisk bevægelse på de centrale områder. Hvis det skal lykkes med en aftale, skal der selvfølgelig findes landingsbaner. Og som der blev redegjort for på den tekniske briefing i sidste uge, vil det også indebære kompromiser med hensyn til EU's og herunder danske interesser. Men det skal være en ordentlig aftale. Der er fortsat betydelig risiko for et klippekant-scenarie ved udgangen af året, hvis briterne vælger at køre ud over kanten uden en aftale. Det forbereder regeringen og myndighederne sig på igen, samtidig med at vi holder fokus på forhandlingerne.

Kim Valentin nærede bekymring for den danske forhandlingsposition over for briterne, da mange andre medlemslande ikke havde samme interesse for fisk i Nordsøen som Danmark. Ville man bringe dette med ind i forhandlingerne? Desuden lod det til, at forhandlingsboksen for finans allerede var delvis afsluttet og ikke kunne genåbnes. Var det rigtigt forstået?

Fødevarer- og fiskeriministeren kunne forsikre Kim Valentin om, at fiskeri havde højeste prioritet for Danmark og EU, og for at sikre det bedst mulige udgangspunkt koblede man hele forhandlingsforløbet til fiskeri. Man var bevidst om, at briterne her havde bedre kort på hånden, men med hensyn til den øvrige markedsadgang havde man i EU også en god hånd. Man stod tæt sammen med de øvrige medlemslande, der havde interesser i fiskeri i Nordsøen, og han understregede, at intet var aftalt, før alt var aftalt. Danmark skulle ikke ind i forløb, hvor man kunne slutte en del af forhandlingerne med briterne for så at stå tilbage med et stort fiskeriproblem.

5. Den årlige dialog om retsstatsprincippet

– *Præsentation/ politisk drøftelse*

KOM (2020) 0580

Rådsmøde 3775 – bilag 1 (samlenotat side 13)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Jeg forventer, at Kommissionen på rådsmødet vil præsentere den retsstatsrapport, som den for nylig har offentliggjort. Derefter er der med udgangspunkt i rapporten lagt op til en horisontal drøftelse af retsstatssituationen på tværs af EU med fokus på generelle tendenser.

For regeringen er det afgørende, at alle medlemsstater lever op til EU's grundlæggende værdier. Ikke mindst retsstatsprincippet. For værdierne er ganske enkelt selve grundlaget for EU-samarbejdets legitimitet og effektivitet. Regeringen bakker derfor varmt op om Kommissionens initiativ til at øge monitoreringen af retsstatsprincippet gennem en årlig retsstatsrapport. Rapporten kortlægger retsstatsudviklingen i medlemslandene og på tværs af EU på fire områder: Retssystemet, antikorruption, mediepluralisme og andre institutionelle spørgsmål. Det er regeringens håb, at rapporten kan blive et nyttigt redskab til tidligere at opdage og forebygge negative tendenser, før de for alvor udvikler sig til problemer, som det er svært at rette op på. Det er samtidig klart, at vi ikke kan kræve en grundning monitorering af retsstatssituationen i andre medlemslande, hvis vi ikke også selv er villige til at lade Kommissionen se Danmark efter i sømmene. Derfor støtter regeringen, at Rådet på sit møde i november indleder de såkaldte landespecifikke drøftelser, hvor medlemslandene individuelt gennemgås. Danmark er sammen med fire andre medlemslande blandt de første lande, der bliver drøftet på rådsmødet i november. Udenrigsministeren vil redegøre nærmere herfor i udvalget forud for rådsmødet i november.

Rasmus Nordqvist understregede, at det var vigtigt at være aktiv på dette punkt fra dansk side og tydeliggøre, at arbejdet kunne fortsætte, både i Rådet og bilateralt, da Danmark på grund af sin modstand mod MFF'en pludselig var endt i pulje med Polen og Ungarn.

Anne Valentina Berthelsen turde ikke håbe på, at der ville komme en effektiv retsstatsmekanisme ud af drøftelsen. Forventede regeringen et kompromis, og hvad var i givet fald regeringens strategi?

Fødevarer- og fiskeriministeren var enig med Rasmus Nordqvist i, at Danmark skulle være forrest i bussen med hensyn til retsstatsmekanismen. Regeringen ydede en aktiv indsats alle de steder, det viste sig muligt.

Til Anne Valentina Berthelsen sagde ministeren, at regeringen brugte alle de midler, den havde, for at påvirke drøftelsen i den rigtige retning, da retsstatsprincippet som nævnt udgjorde grundlaget for hele det europæiske samarbejde.

6. Covid-19 EU-koordination

– *Status*

KOM (2020) 0499

Rådsmøde 3775 – bilag 2 (supplerende samlenotat)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Formandskabet ventes at orientere om status over forhandlingerne om Kommissionens forslag til rådshenstilling om øget EU-koordinering af covid-19-relaterede rejserestriktioner. Det er formandskabets ambition, at forslaget kan vedtages formelt på rådsmødet. Emnet var på dagsordenen for rådsmødet den 22. september 2020, og udenrigsministeren orienterede i den forbindelse udvalget om forslaget. Justitsministeren forelagde forslaget for udvalget som forhandlingsoplæg i sidste uge, og siden da har det tyske formandskab fordelt et kompromisforslag, som jeg kort vil orientere om.

Det grundlæggende formål med Kommissionens forslag er at skabe øget koordination blandt medlemslandene ved en fælles indsats på fire centrale områder:

- 1) landene skal anvende fælles kriterier og tærskler for risikoområder, som skal bruges til at bestemme, om der kan indføres rejserestriktioner;
- 2) kriterierne skal kortlægges via en fælles farvekode;
- 3) landene skal benytte en fælles tilgang til hvilke foranstaltninger som f.eks. karantæne- og testkrav, der anvendes over for rejsende for risikoområder; og
- 4) det skal sikres, at offentligheden altid har klare, fyldestgørende og rettidige oplysninger om restriktioner og tilknyttede krav.

Med formandskabets kompromisforslag fastholdes disse grundelementer. Det er vi meget tilfredse med. Samtidig er der med formandskabets kompromistekst lagt op til øget fleksibilitet for medlemslandene til at træffe de nødvendige beslutninger for at holde smittetrykket nede. Det har vi lagt vægt på i forhandlingerne. Det er håbet, at der i dag på embedsmandsniveau opnås enighed om formandskabets kompromistekst. Hvis det bliver tilfældet, går sagen videre til formel vedtagelse på rådsmødet.

7. Konferencen om EU's fremtid

– *Information fra formandskabet*

KOM (2020) 0027

Rådsmøde 3775 – bilag 3 (supplerende samlenotat)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

8. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

9. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3774 (udenrigsanliggender) den 12. oktober 2020

EUU alm. del (20) – bilag 2 (kommenteret dagsorden)

Fødevare- og fiskeriministeren forelagde på udenrigsministerens vegne dagsordenpunkterne for rådsmødet for udenrigsanliggender den 13. oktober til udvalgets orientering.

1. Rusland

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3774 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (171) – bilag 691 (udvalgsmødereferat side 813, senest behandlet i EUU 13/4-18)

Fødevareministeren: Som et helt central dagsordenspunkt skal man diskutere EU's Ruslandspolitik med afsæt i de fem principper for EU's forhold til Rusland, som blev vedtaget i 2016. De fem principper danner en fælles ramme for EU-landenes politik og handlemuligheder over for Rusland. For de fem principper gælder det, at dialog og samarbejde søges, når det er i EU's interesse, også kaldet det selektive engagement. Men det indebærer også robuste mod-svar, herunder brug af sanktioner, når der skal reageres over for Ruslands helt uacceptable handlinger, både over for sin egen befolkning og i andre lande. Vi skal som et samlet EU stå fast og sige tydeligt fra, når Rusland skaber usikkerhed i vores nærområde og truer vores værdier, både i forhold til EU og globalt. Det er forventningen, at det på rådsmødet vil blive drøftet, hvordan EU i højere grad kan sikre en mere effektiv og ensartet implementering af disse fem principper i landene.

I regeringens optik er der intet i den nuværende situation, der taler for en grundlæggende lempelse af EU's ruslandspolitik, herunder heller ikke på sanktionsområdet. Rusland forsætter sin aggressive og destabiliserede adfærd, bl.a. i Ukraine, og fraværet af positive og imødekommende skridt fra russisk side gør det også vanskeligt at se, at EU's selektive engagement kan intensiveres betydeligt. Men dialogen er nødvendig og vigtig, selv med et land som Rusland, som vi på mange punkter er uenige med.

Der er ingen tvivl om, at sagen om forgiftningen af oppositionspolitikeren Aleksej Navalnyj bidrager yderligere til at forværre EU's forhold til Rusland. Udenrigsministeren var tidligt ude og fordømme giftangrebet mod Navalnyj og kræve, giftangrebet undersøgt til bunds. Udenrigsministeren vil under sit besøg i Moskva netop i disse dage – også over for udenrigsminister Sergej Lavrov – gøre den danske position meget klar: Brug af kemiske våben er i strid med folkeretten og må og skal have konsekvenser. Rusland bør samarbejde med Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben om en tilbunds gående og transparent undersøgelse.

Fra starten af har regeringen udtrykt klar støtte til, at EU anvender sit sanktionsregime for kemiske våben mod de ansvarlige for giftangrebet. Derfor er jeg glad for at konstatere, at der nu er en konkret dialog mellem medlemslandene med henblik på at sikre, at der vil være konsekvenser for de ansvarlige. Den tysk-franske erklæring den 7. oktober 2020 understreger også

nødvendigheden af vedtagelsen af sanktioner rettet mod de ansvarlige individer i Rusland. Det støtter regeringen fuldt ud, og vi håber, at de pågældende sanktioner kan vedtages hurtigt. Giftangrebet mod Navalnyj skriver sig ind i en stærkt bekymrende og trist udvikling, hvor kritiske røster over for Kreml bliver chikaneret og i værste fald forsøgt myrdet, mens skruen generelt strammes om det russiske civilsamfund.

Udenrigsministrene forventes også at drøfte menneskerettighedssituationen i Rusland på mødet. Regeringen vil blive ved med at fordømme menneskerettighedskrænkelser i Rusland og arbejder for, at emnet bliver højt prioriteret på dagsordenen i internationale organisationer, både i EU, FN, OSCE og Europarådet. Der kan ikke være tale om andet, end at vi må og skal stå vagt om grundlæggende menneskerettigheder. Derfor arbejder regeringen og især udenrigsministeren fortsat hårdt for, at EU snarest vedtager et nyt tematisk og globalt menneskerettighedssanktionsregime, som vil gøre det muligt at indføre sanktioner mod personer, som er ansvarlige for menneskerettighedskrænkelser. Vi har set vores værdier blive truet, både i forbindelse med situationen i Hviderusland og nu også i giftangrebet mod Navalnyj. Heldigvis har vi allerede sanktionsregimer, som kan tages i anvendelse i begge situationer, men det er ikke nødvendigvis tilfældet næste gang.

2. Latinamerika og Caribien

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3774 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Rådsmøde 3765 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af 9/7-20)

Fødevarer- og fiskeriministeren: Punktet blev senest drøftet den 9. juli 2020, hvor drøftelsen handlede om responsmuligheder over for en region, som er meget hårdt ramt af covid-19. På det kommende rådsmøde lægges der op til en bred, strategisk drøftelse af EU's relation til Latinamerika og Caribien.

Det forventes også, at EU's udenrigsrepræsentant vil orientere om bestræbelserne på at fremme demokratiske valg i Venezuela. Drøftelsen vil bl.a. handle om, hvordan EU kan genoplive den politiske højniveaudialog med Latinamerika, ikke mindst i lyset af, at det seneste EU-Latinamerika-topmøde blev afholdt for mere end 5 år siden.

Igennem det seneste årti er EU og Vestens indflydelse i Latinamerika og Caribien blevet udfordret, ikke mindst af Kina på områder som infrastruktur, investering af lån og samhandel. Regeringen arbejder for en EU-linje, som styrker det politiske og økonomiske engagement med regionen, komplementerer danske bilaterale prioriteter i forhold til grøn omstilling og giver en genstart af eksporten efter covid-19 bevågenhed. For regeringen er det vigtigt, at bæredygtighed er et gennemgående element i vores relationer og samhandel med regionen. Det er også vigtigt, at EU, Latinamerika og Caribien spiller tæt sammen i de multilaterale organisationer, særlig i en tid, hvor det regelbaserede internationale system er under pres. Sammen repræsenterer EU, Latinamerika og Caribien en tredjedel af FN's medlemslande, og vi kan samarbejde om vigtige emner som klima, frihandel, bæredygtig udvikling, fred, sikkerhed og menneskerettigheder.

3. Beograd-Pristina-dialogen

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3774 – bilag 2 (supplerende samlenotat)

Fødevarer- og fiskeriministeren: På rådsmødet forventes EU's særlige udsending for Beograd-Pristina-dialogen at orientere om de seneste udviklinger i normaliseringsdialogen mellem Serbien og Kosovo. EU har det seneste halve år holdt en række møder med parterne med henblik på at nå til enighed om en række delaftaler, som kan bidrage til at normalisere forholdet. EU's særlige udsending forventes på rådsmødet at orientere om udfaldet heraf og perspektiverne for yderligere fremdrift.

Derudover underskrev Serbiens præsident og Kosovos premierministeren den 4. september 2020 en række aftale i Det Hvide Hus under overværelse af præsident Trump. Der er foreløbig tale om hensigtserklæringer og ikke egentlige aftaler om øget samarbejde, men ikke desto mindre ses Washington-mødet som et nytteskridt, der kan bidrage til at parterne indgår forpligtende aftaler.

Regeringen støtter naturligvis alle bestræbelser, der kan bidrage til at forbedre forholdet mellem Serbien og Kosovo.

4. Hviderusland

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3774 – bilag 3 (supplerende samlenotat)

Fødevarer- og fiskeriministeren: I går blev det besluttet, at udenrigsministrene igen skal drøfte den seneste udvikling i Hviderusland og EU's handlemuligheder. Det sker bl.a. i lyset af, at Hviderusland de facto har erklæret et stort antal ambassademedarbejdere fra Polen og Litauen persona non grata og presset på for hjemkaldelse af ambassadører til konsultationer.

EU's udenrigsrepræsentant forventes derudover at orientere om status over fire spor i EU's tilgang til Hviderusland: sanktioner, støtte til civilsamfundet, nationale dialoginitiativer og det igangværende arbejde med at revurdere EU's relationer til Hviderusland.

Endelig forventes det, at EU's udenrigsminister vil vedtage rådskonklusioner om Hviderusland. Den endelige tekst for rådskonklusionerne lægger endnu ikke fast, men fra dansk side arbejdes der i sagens natur for, at konklusionerne flugter med danske synspunkter. Her lægges der op til, at EU skal nedskalere samarbejdet med de hviderussiske statslige myndigheder og tilpasse EU's økonomiske støtte, så den i videst mulig omfang kanaliseres uden om de statslige myndigheder og rettes direkte mod ikke-statslige aktører og det hviderussiske civilsamfund. Såfremt de hviderussiske myndigheder slår ind på en anden kurs, og der gennemføres en fredelig, demokratisk transition, vil EU melde sig klar til øget støtte og politisk engagement. Fra dansk side bakkes der fuldt op om yderligere konkret og solid støtte fra EU til de demokratiske kræfter i Hviderusland. De tiltag, der foreslås, ventes at lægge yderligere pres på de hviderussiske myndigheder og de ansvarlige for valgsvindel og voldelige overgreb. Samtidig er det vigtigt at sikre at tiltag ikke rammer landets demokratiske kræfter og befolkningen, som kæmper hårdt for at blive hørt.

Derudover må der forventes en drøftelse af yderligere tilføjelser til listen over hviderussere omfattet af sanktionslisten. Der var desværre ikke opbakning på Det Europæiske Råds møde i sidste uge til, at Lukasjenko blev optaget på den første sanktionslistning, da det for nogen medlemslande var vigtigt, at døren blev holdt på klem i forhold til dialogen med Lukasjenko. Han har dog med al tydelighed gjort det klart, at han ikke ønsker dialogen, hvorfor Danmark endnu en gang sammen med en række andre medlemslande har opfordret til, at han bliver optaget på EU's sanktionsliste.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 6. Rådsmøde nr. 3777 (miljø – miljødelen) den 23. oktober 2020

Forelæggelse ved miljøministeren

EUU alm. del (20) – bilag 2 (kommenteret dagsorden)

Miljøministeren forelagde tre punkter til orientering.

1. EU's biodiversitetsstrategi 2030

– Vedtagelse af rådskonklusioner

KOM (2020) 0380

Rådsmøde 3777 – bilag 2 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (19) – bilag 604 (non-paper om en grøn og digital genopretningsplan for EU)

EUU alm. del (19) – bilag 452 (materiale fra dialogmøde med DI 10/3-20)

Miljøministeren: Med konklusionerne lægges der op til, at medlemslandene støtter EU's biodiversitetsstrategi som grundlaget for EU's videre arbejde med at styrke indsatsen for at bremse tabet af biodiversitet i EU og globalt frem mod 2030.

Det er vigtigt for regeringen, at der med biodiversitetsstrategien og rådskonklusionerne sendes et klart signal om, at EU skal udvise globalt lederskab med henblik på vedtagelse af en ambitiøs aftale om nye globale naturmål ved næste partsmøde under FN's biodiversitetskonvention. Vi forventer, at det bliver i efteråret 2021. Derfor er det også vigtigt for regeringen, at rådskonklusionerne støtter målet om øget naturbeskyttelse af 30 pct. af EU's land- og havareal samt at en tredjedel – altså 10 pct. i alt – skal være strengt beskyttet. Det er samtidig vigtigt at sikre en effektiv forvaltning af beskyttede områder i EU, herunder behovet for at mindske fragmentering mellem disse.

Øget beskyttelse af naturen er fundamental, men kan ikke stå alene, hvis vi skal stoppe tabet af biodiversitet og samtidig styrke naturbaserede løsningers bidrag i kampen mod klimaforandringer. På linje med rådskonklusionerne hilser regeringen derfor også biodiversitetsstrategiens fokus på naturgenopretning velkomment og støtter, at Kommissionen fremlægger et forslag til en samlet naturgenopretningsplan for EU. Afgørende i den sammenhæng vil være at integrere hensynet til og øge incitamentet til biodiversitet i alle relevante sektorer og EU-politikker.

Regeringen vil tage stilling til de konkrete mål og initiativer i form af planer og regulering i strategien i takt med, at det konkrete indhold af disse fremlægges i de kommende år. Regeringen støtter rådskonklusionerne og finder, at det alt i alt er konklusioner, der udgør et godt indspil til EU's politik for biodiversiteten frem mod 2030.

Rasmus Nordqvist ønskede en uddybning af ministerens tidligere udmelding om, at man støttede målet om øget naturbeskyttelse, men at det ikke skulle være nationale mål. Man kunne sagtens skabe fælles rammer i EU, men strategien skulle gerne bruges til at løfte de enkelte medlemslandes opgave med at beskytte naturen og biodiversiteten. Det krævede plads. Hvordan ville man nærme sig en definition af de 30 pct. beskyttet og 10 pct. stærkt beskyttet

natur? Var det ud fra IUCN's beskyttelses kategorier, eller ville ministeren arbejde for noget andet?

Som bekendt var det landbruget, der kom til at skulle overlade plads. Vurderede ministeren udspillene til den kommende landbrugspolitik til at fremme dette i tilstrækkelig grad? Ville ministeren på rådsmødet nævne, at den store fleksibilitet i eco-schemes i praksis medførte, at landene ikke behøvede foretage sig særlig meget?

På baggrund af konsekvensanalyser ville regeringen løbende tage stilling til konkrete mål og initiativer, i takt med at indholdet af dem blev fremlagt. Hvad vægtede man i disse konsekvensanalyser? Derudover støttede regeringen behovet for at sikre en effektiv forvaltning af beskyttede områder i EU, herunder behovet for menneskefragmentering. Hvor forpligtende mente man, dette skulle være? Hvad støttede regeringen op omkring?

Angående den nye strategi for bestøvere, ville han gerne høre ministeren, om man fra dansk side havde præciseret, at der skulle være tale om vilde bestøvere og ikke f.eks. honningbier.

Hvilken rolle indtog regeringen overordnet i forhandlingerne? Der er behov for, at nogle lande var ekstremt ambitiøse og aktive i Rådet på dette område og ikke uden videre bakkede op om Kommissionens arbejde. Da andre lande havde sværere ved det, måtte Danmark indtage den rolle.

Kim Valentin efterspurgte ministerens anerkendelse af, at landbruget i Danmark sammenlignet med de andre medlemslande var langt fremme med hensyn til økologi og samarbejde, selv om der givetvis var biodiversitetsproblestillinger. Kunne ministeren uddybe, hvor opmærksom man var på risikoen for eventuelle lækageproblematikker i forbindelse med en aftale mellem EU-landene? En væsentlig forudsætning for at indgå i forhandlingerne måtte være et level playing field for dansk landbrug. Var regeringen stadig af den holdning, at man skulle blive selvforsynende i denne sammenhæng? I så fald var der nogle modstridende kræfter på spil, da det at gå over til 100 pct. økologi og samtidig beskytte større arealer for at øge biodiversiteten ville sænke produktionen og dermed resultere i, at man måtte købe fra andre lande, medmindre man omlagde forbruget.

Miljøministeren forklarede Rasmus Nordqvist, at den tidligere udmelding dels havde været udtryk for en stillingtagen til de regionale mål i EU, dels for en aktiv støtte til 30-procentsmålet i den globale strategi. Strategien skulle bevirke, at EU-landene øgede indsatsen for biodiversitetsarbejdet. Det gjaldt også Danmark, men samtidig havde det været vigtigt for regeringen at sige, at det ikke var nationale mål.

Med hensyn til landbrugets rolle havde man fra dansk side været optaget af, at landbrugsstøtten var med til at trække landbruget i en grønnere retning. Ifølge regeringen var det en bunden opgave, at landbruget skulle levere på lavere klima- og miljøaftryk, og derfor var man også kommet med klare indspil til CAP'en, bl.a. bruttoarealmodellen. På det uformelle rådsmøde havde ministeren gjort meget ud af at tale om, hvordan biodiversitet også skulle tænkes ind i andre sektorer, og at det var vigtigt at holde implementering for øje. Andre i Rådet havde også været optaget af dette.

I køreplanen for biodiversitetsstrategien afventede man stadig Kommissionens bud på en række elementer, hvorfor man endnu ikke havde kunnet tage samlet stilling til den.

Ministeren delte Rasmus Nordqvists ønske om at beskytte de vilde bier, og på dette område havde Danmark gjort indspil omkring godkendelse af sprøjtemidler. Regeringen var meget optaget af denne dagsorden og mente også, at der var behov for en bestøverstrategi i Danmark.

På spørgsmålet om Danmarks overordnede rolle i forhandlingerne svarede ministeren, at Danmark blev betragtet som grønne, og mange fulgte med i, hvad man gjorde fra dansk side. Det var vigtigt, at man var aktiv i Rådet og brugte sin indflydelse til at præge den europæiske dagsorden, og det var også derfor, at regeringen var så klar i mødet på rådsmødet.

Ministeren var enig med Kim Valentin i, at det historisk set var lykkedes dansk landbrug at nedbringe mange udledninger, men det ændrede ikke på, at landbruget måtte undergå nogle forandringer, da udledningen af kvælstof stadig udgjorde en belastning for miljøet. Ministeren havde dog oplevelsen af, at landbruget erkendte, at der skulle ske ændringer og var villig til at spille med, hvilket var positivt.

Med hensyn til lækageeffekten sagde ministeren, at det ikke er meningen med klimaloven, at arbejdspladser skal flytte til udlandet. Regeringen var af den overbevisning, at det var med til at give en konkurrencefordel til dansk erhvervsliv, når der blev indført ny regulering, hvilket også kunne blive tilfældet her, hvis det blev gjort på den rigtige måde.

Rasmus Nordqvist så gerne, at man i forbindelse med jord-til-bord-strategien gik mere ned i detaljen frem for at tale i overordnede vendinger. På den ene side måtte landbruget vige plads for naturen, på den anden side skulle landbruget brødføde flere mennesker. Dette kunne ikke lade sig gøre, som landbruget var sammensat i dag, så hvad havde man tænkt sig at gøre? Det var vigtigt at turde tage skridtet videre i diskussionerne, for når de sideløbende forhandlinger om CAP'en var på plads, ville alt andet være underlagt den indtil 2027.

Ville ministeren arbejde for, at man definerede beskyttelsen af arealerne ud fra IUCN's beskyttelseskategorier? Han ville desuden påpege at 30-10 ofte betød 100-30-10, altså 100 pct. bæredygtigt, 30 pct. beskyttet og 10 pct. særligt beskyttet.

Han bad desuden ministeren uddybe, om konsekvensanalyserne ville være møntet på natur og biodiversitet eller f.eks. de økonomiske konsekvenser ved strategien. Hvad ville blive udslagsgivende fremover?

Med hensyn til det globale sagde regeringen de rigtige ting, som at EU skulle være førende, og at der var brug for at mindske de miljømæssige aftryk, men han savnede en mere proaktiv stillingtagen i samlenotatet. Den anvendte sprogbrug var for passiv. Udvalget måtte ikke være i tvivl om, at der blev slået i bordet i de forskellige arbejdsgrupper.

Kim Valentin mente ikke at have fået svar på, om det stadig var et mål at være selvforsynende.

Derudover var det vigtigt at fremhæve, at den meget lave rente er en forudsætning for, at der findes et landbrug i Danmark. I løbet af de sidste 10 år havde branchen genereret lige i underkanten af 4 mia. kr., og hvis der lige pludselig blev indført en CO₂-afgift på 20 mia. kr., ville landbruget ganske enkelt ophøre. Produktionen ville så flytte til udlandet, hvor den er endnu mere miljøbelastende. Hvad var løsningen? Måske en ændring af forbrugsvanerne? Nogle ville have, at man ikke længere skulle spise kød, men det var nok ikke realistisk. Regeringen måtte være opmærksom på, at forhandlingerne foregik på det grundlag, at det er landbruget, som foretager investeringerne.

Miljøministeren henviste til de kommende landbrugsforhandlinger, herunder også dem, der skulle finde sted i Folketinget til efteråret, til spørgsmålet om, hvordan man konkret skulle sikre mere plads til naturen og samtidig brødføde flere. Regeringen havde lagt et meget grønt og ambitiøst forhandlingsmandat frem, som skulle sikre, at landbrugsstøtten i langt højere grad kunne bidrage til den forandring, landbruget skulle undergå. Disse elementer skulle selvfølgelig samtænkes.

De nøjagtige kriterier for beskyttelsesniveauet skulle man tage stilling til senere. Diskussionen havde man også haft tidligere, f.eks. i forbindelse med Natura 2000. Hvordan talte det? Hvad var egentlig forskellen? Hvorfor sagde nogle ét tal, og nogle andre et andet? Dette skulle man også dykke nærmere ned i på et senere tidspunkt.

Regeringen fandt det positivt, at der blev lavet den type konsekvensanalyser, som Kommissionen havde lagt op til.

Med hensyn til samlenotatets formuleringer kunne ministeren sige, at embedsværket havde tendens til at formulere sig med mindre *schwung* end politikerne. Dog ærgrede det hende, hvis samlenotatet blev læst, som om Danmark ikke havde aktiv stemme i Rådet. Hun henviste til den tale, hun holdt på det uformelle rådsmøde, og til den seneste FN-generalforsamling, hvor hun havde afholdt en række bilaterale drøftelser om bl.a. at få "Naturens Paris-aftale" med i Global Goals Cup.

Angående Kim Valentins spørgsmål om, hvorvidt Danmark skulle være selvforsynende, kunne hun erklære sig enig i, at man i Danmark skulle blive ved med at producere gode fødevarer. Danmark var et landbrugsland, og det skulle det fortsat være, også når det gjaldt at producere fødevarer til Danmarks befolkning, selv om eksport var den største del af produktionen.

Ministeren var også enig i, at forbrugerne havde et ansvar, og spørgsmålet om at fremme et mere bæredygtigt forbrug havde optaget miljøministeren og fødevareministeren. Man havde undersøgt muligheder for at fremme vegetabilsk mad, mindre madspild og klimavenlige chips. På europæisk niveau arbejdede Kommissionen på et fælles EU-bæredygtighedsmærke, som var en del af jord-til-bord-strategien. Dette bakkede regeringen op om, så Danmark også kunne blive ved med at producere fødevarer i fremtiden.

At sikre sig imod lækage var en opgave for både regeringen og Folketinget, når landbrugsaftalen skulle i hus, så andre lande i Europa og verden kunne følge i Danmarks fodspor.

Rasmus Nordqvist mindede ministeren om, at beskyttelseskategorierne ikke kun var noget, Danmark skulle tage stilling til. Det var vigtigt, at ministeren lagde stor vægt på dette område ved rådsmødet, så IUCN's beskyttelseskategorier kunne blive inkorporeret i biodiversitetsstrategien, og man ikke havnede i definitionsspørgsmål efterfølgende.

Han understregede, at der med hensyn til samlenotater var faste måder at formulere sig på i Europaudvalget, og at miljøministerens samlenotat til dagens møde gjorde brug af et meget passivt sprog. Dog havde ministeren været mere aktiv i sin mundtlige sprogbrug.

Kim Valentin mente, der var en tendens til at glemme, at landbruget faktisk ved hjælp af teknologi kunne bidrage til at opfange CO₂ og lagre det i længere perioder. Han gentog pointen om, at forbrugerne også kunne bidrage, og mindede om, at den eneste årsag til, at man kunne drøfte en samlet CO₂-reduktion i EU, var, at Danmark medvirkede til det. Hvis Danmark udgik af produktionen i EU, ville den komme til at svine mere end nogensinde. Der blev faktisk talt om, at den samlede CO₂-udledning i EU ville falde kraftigt, hvis al europæisk landbrug blev rykket til Danmark, så i stedet for at pege fingre af det danske landbrug burde man holde på det som en medspiller.

Miljøministeren havde med hensyn til beskyttelsesniveauerne ikke forsøgt at give udtryk for, at regeringen skulle have en holdning alene på Danmarks vegne. Ved udgangen af næste år sigtede Kommissionen mod at have enighed blandt medlemslandene med henblik på, hvordan kriterierne skulle lyde. Da ville regeringen skulle være aktiv, se på Kommissionens udspil og bringe erfaringerne fra diskussionen i miljøkredsen med i EU-regi. Så vidt hun var orienteret, støttede IUCN f.eks. ikke de 10 pct. strengt beskyttede arealer. Derfor lå der en definitionsopgave, som Danmark skulle tage aktivt del i, når man var nået til enighed om rådskonklusionerne.

Over for Kim Valentin tilkendegav hun, at regeringen delte ønsket om at forske videre i nogle af de lovende teknologier til at nedbringe landbrugets klimagasudledning. Regeringen pegede ikke fingre ad landbruget, men opgaven var bunden: Landbruget ville komme til at skulle sænke sit klima- og miljøaftryk. Hun kendte dansk landbrug godt nok til at vide, at landmændene hellere ville sidde med ved bordet og komme med forslag til, hvordan det skulle gøres, end at risikere, at det hele blev besluttet på Christiansborg.

Rasmus Nordqvist fandt det vigtigt, at man holdt fokus på det, der blev talt om, og at man ikke begyndte at tale CO₂-udledninger, når emnet var biodiversitet, natur og beskyttelse af arterne. Jo, klima- og biodiversitetskrisen hang sammen, men det måtte ikke blive en diskussion om teknologi og carbon capture.

Miljøministeren var enig.

2. Baselkonventionen – 15. partsmøde

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 23. oktober 2020, men ventes vedtaget i skriftlig procedure*

KOM (2020) 0362

Rådsmøde 3777 – bilag 2 (samlenotat side 21)

Miljøministeren: EU vil foreslå en forbedret kontrol, juridisk klarhed og miljøvenlig håndtering af affald på globalt plan. EU vil på den baggrund fremsætte et beslutningsforslag, som skal lede til en præcisering og klarere skelnen mellem affaldshåndteringsoperationerne. Som en del af udkastet til rådsbeslutning ønskes også opbakning til at kunne støtte et forslag omkring indførelse af anmeldeprocedure for elektrisk og elektronisk affald. Endelig lægger udkastet til rådsbeslutning op til, at der tages de nødvendige skridt til at sikre, at den nuværende situation internt i EU ikke ændres.

Fra dansk side kan vi støtte forslaget. Derudover arbejder vi for, at det kommer til at omfatte kabler, som ville give god mening. Begge dele er i tråd med klimaplanen for en grøn affalds- sektor, som vi aftalte med hinanden inden sommeren, og hvor der skal arbejdes for et stop for eksport af affald ud af EU.

3. Covid-19-forslag – to og trehjulede restkøretøjer

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (miljø) den 23. oktober 2020, men ventes vedtaget i skriftlig procedure*

KOM (2020) 0491

Rådsmøde 3777 – bilag 2 (samlenotat side 24)

Miljøministeren: Forslaget har til formål at give yderligere fleksibilitet til afsætning af to- og trehjulede køretøjer i klasse L på EU-markedet. Klassen omfatter knallerter, motorcykler mv. Den 1. januar 2021 træder den ny euronorm 5 i kraft for klasse L. Fabrikanten kan herefter kun sælge to- og trehjulede køretøjer, som opfylder den foregående euronorm 4, hvis de registreres som restkøretøjer. Grundet covid-19 er salget af køretøjer i klasse L, der efterlever den nuværende Euronorm 4, faldet med 98 pct. i perioden marts til juli i år. Forslaget supplerer dermed reglerne om restkøretøjer med en undtagelse således, at fabrikanten kan sælge et ekstra antal restkøretøjer med en tidsbegrænsning for markedsføring, registrering eller ibrugtagning senest den 31. december 2021. Samlet set kan vi acceptere forslaget, idet vi lægger vægt på, at den supplerende undtagelse begrænses til et halvt år.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede 12:53.